

5HD321 – Handouts – PhDr. Ing. Daniel Váňa, Ph.D.

3. kapitola

1. vláda

prozatímní („pařížská“)

14. října 1918 – 14. listopadu 1918

T. G. Masaryk (současně prezidentem a ministrem financí)

ŘÍJEN 1918

2.1 POLITICKÝ A SOCIÁLNÍ VÝVOJ

2.2 ZÁKONY A NAŘÍZENÍ

14. října 1918

Jako Prozatímní byla vyhlášena vláda československá jménem Národní rady československé (fr. *Conseil National Tchécoslovaque*) v Paříži dne 14. října 1918 tajemníkem rady Edvardem Benešem a Aloisem Rašínem s tím, že se jako taková ustavila už před osmnácti dny (26. září 1918). Prezidentem, předsedou ministerské rady a ministrem financí byl Tomáš Garrigue Masaryk, ministrem zahraničních věcí a vnitra Edvard Beneš a ministrem vojenství Milan Rastislav Štefánik. (Doma v té době fungoval 13. července 1918 obnovený, osmatřicetičlenný Národní výbor pod vedením K. Kramáře.) Tato Prozatímní vláda existovala do 14. listopadu 1918, kdy byl T. G. Masaryk zvolen právě vzniklým Revolučním národním shromážděním prvním prezidentem Republiky Československé a exekutivní moc přešla na první československou vládu Karla Kramáře, jmenovanou téhož dne.

Ve stejný den byli určeni českoslovenští diplomatictí zástupci v hlavních metropolích – Lev Sychrava v Paříži, Karel Pergler ve Washingtonu, Štefan Osuský v Londýně, Lev Borský v Římě a Bohdan Pavlů v Petrohradě. Tentýž den také přestala existovat Československá národní rada (vznikla v únoru 1916 v Paříži z Českého zahraničního komitétu). Prozatímní vládu uznala 15. října Francie, 23. října Velká Británie a Srbsko, 24. října Itálie, 4. listopadu Kuba, 12. listopadu USA, 24. listopadu Belgie (Belgie nehraje, prozatímní vláda přece zanikla 14. listopadu, nebo ne?)

Zmíněná prozatímní „pařížská“ vláda byla čistě převratovou vládou, která do hospodářských otázek zasahovala pouze v nezbytných otázkách, vyplývajících z nově stát konstituujících událostí (viz dále).

16. října 1918

Manifest císaře Karla I. (17. října ho odmítl uherský parlament; 19. října také Národní výbor v Praze)

18. října 1918

EVROPSKÁ UNIE
Evropské strukturální a investiční fondy
Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

V Paříži byla publikována tzv. **Washingtonská deklarace**, klíčový dokument čs. zahraničního odboje, který jeho autor T. G. Masaryk předal den předtím americkému prezidentovi Wilsonovi.

Nóta prezidenta (Thomase) **Woodrowa Wilsona** zasláná vládě Rak.-Uh. a Německa s oproti lednu 1918 rozšířenými podmínkami americké vlády pro jednání o příměří. Původní požadavek „autonomie pro národy Rakouska-Uherska“ vystřídala formulace požadavků „o právech národů rakousko-uherských, zejména o právech Čechoslováků a Jihoslovanů“.

21. října 1918

Rakouští němečtí poslanci vyhlásili ve Vídni vznik **německo-rakouského státu (tzv. Německého Rakouska)**, do kterého plánovali připojit i oblasti z českého a moravského pohraničí.

23. – 26. října 1918

Ve Filadelfii proběhl **sjezd Demokratické unie střední Evropy**, která sdružovala 11 národů daného území. V rámci sjezdu byla zahájena jednání amerických Rusínů (dr. Grigorij Ignatij Žatkovič) s T. G. Masarykem o připojení podkarpatské Rusi k předpokládanému čs. státu.

25. října 1918

Byla jmenována **poslední vláda Předlitavska** v čele s Heinrichem Lammaschem.

Do Ženevy odjela z Prahy **delegace českých nejen politických osobností** (Karel Kramář /původně mladoček, později československý národní demokrat/, Václav Klobáček /český národní sociál/, František Staněk /agrárník/, Gustav Habrman /sociální demokrat/, Antonín Kalina /český státoprávní pokrokář/, Přemysl Šámal /československý národní demokrat/, Jaroslav Preiss a Karel Svoboda /oba bankéři/) k jednání s Edvardem Benešem.

27. října 1918

Rakousko-uherský ministr zahraničí hrabě **Gyula Andrásy** ml. (jmenován 24. října t. r.) zaslal prezidentu Wilsonovi **nótu**, ve které souhlasil s podmínkami jednání o příměří z 18. října a vyjádřil ochotu tato jednání okamžitě zahájit.

(PO) 28. října 1918

Text Andrásyho nóty je před 10. hod. ranní zveřejněn v Praze (**redakce Národní politiky** na Václavském nám.) a je širokou veřejností pochopen jako kapitulace Rakouska-Uherska. Vypukly spontánní demonstrace, v rámci kterých byla stejně tak **spontánně vyhlášena československá samostatnost**.

28. října 1918

Antonín Švehla a František Soukup, kteří ráno jako členové předsednictva Národního výboru přebírali **Vojenský obilní ústav** (na čemž se dohodli už 26. října), se spolu s dalšími členy předsednictva (Alois Rašín, Jiří Stříbrný) kolem poledne dostavili na místodržitelství (poslední místodržitel v Čechách hrabě

EVROPSKÁ UNIE
Evropské strukturální a investiční fondy
Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání

Max Coudenhove byl ten den ve Vídni k převzetí moci. Do předsednictva Národního výboru byl kooptován první Slovák dr. Vavro Šrobár, který víceméně náhodně přicestoval do Prahy v dopoledních hodinách (**V kolik hod.?**), a mj. tak doplnil pěti „**Mužů 28. října**“.

V podvečer se sešel **Národní výbor** (po připojení slovenských zástupců /V. Šrobár + tři další; **Kteří?**/ měl 42 členů) a vydal vedle *Manifestu k národu* také Rašínem už v noci v návrhu připravenou tzv. **recepční normu** jako **první zákon československého státu**, kterým se tento stát vyhlášoval, a současně se potvrzovala platnost všech dosavadních zákonů.

Ve vnitrozemí Čech a Moravy byla moc na základě telegramů zaslanych vznikajícím národním výborům převzata v následujících dnech do konce října.

28. – 31. října 1918

V **Ženevě** (v luxusním hotelu Beau-Rivage) probíhala **jednání mezi E. Benešem** (+ Š. Osuský, L. Sychrava, L. Strimpl a I. Markovič) a **představiteli domácího odboje** (K. Kramář, V. Klofáč, F. Staněk, G. Habrman, A. Kalina, J. Preiss, K. Svoboda). Diskutovala se otázka státní formy (projekt republiky neměl původně jednoznačnou podporu), personální složení orgánů moci (prezident T. G. Masaryk, v čele vlády Karel Kramář, další ministři).

28. – 31. října 1918

Byly zde diskutovány i ekonomické zásady: „vyvlastnění a zestátnění zbrojovek, dolů, lázní a minerálních pramenů, provedení radikální pozemkové reformy pomocí národní pozemkové banky, vstup do románské („latinské“) měnové unie a zavedení franku jako měnové jednotky.“ [Klimek. A.: *Velké dějiny zemí Koruny české*. Sv. XIII. Praha, Litomyšl 2000, str. 24.] Nakonec nebyly realizovány.

29. října 1918

V **Praze jednali představitelé Národního výboru s místodržitelem** hrabětem Maxem Coudenhovem, který se v noci na 29. října urychleně vrátil z Vídně, o převzetí moci. Národní výbor přebíral bez odporu policejní místodržitelství, vrchní zemský soud a státní zastupitelství. Nakonec kapitulovalo i vojenské velitelství.,

Ve **Vídni** se mezitím sešli němečtí poslanci z Čech a vyhlásili samostatnou provincii Německé Čechy (**Deutschböhmen**) v severních a západních Čechách s centrem v Liberci. Současně ji připojili jako autonomní jednotku k Německému Rakousku, které formálně vzniklo už 21. října, a to přesto, že s jeho územím vůbec nesousedila. Zemským hejtman provincie byl původně zvolen poslanec Říšské rady Rafael Pacher, po něm další poslanec Říšské rady Rudolf Lodgman von Auen. V Liberci se sešla ustanovená zemská vláda a pět dní na to také zemský sněm. **////** (str. 39, Kárník)

30. října 1918

V budově Tatrabanky v **Turčianskom Svätom Martině** se jako výbor Slovenské národní strany sešlo kolem 200 slovenských politických osobností, které pod vedením Matúša Duly zvolily **Slovenskou**

EVROPSKÁ UNIE
Evropské strukturální a investiční fondy
Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání

národní radu a aniž by věděly o událostech v Praze, přijaly **Deklaraci slovenského národa** (tzv. Martinská deklarace; připravená evangelickým farářem a současně spisovatelem Samuelem Zochem).

Deklarace jednak oficiálně rušila spojení Slováků s Uherskem a současně vyhlásila pro slovenský národ jako „částku řečové i kulturno-historicky jednotného česko-slovenského národa“ právo na sebeurčení a nezávislost. Do Prahy deklaraci přivezla delegace Slovenské národní rady 1. listopadu večer.

Představitelé Národního výboru (A. Švehla, A. Rašín, J. Stříbrný a F. Soukup) se sešli se zástupci německých stran R. Lodgmannem von Auen a Josefem Seligerem a vyzvali je ke spolupráci. Ti neúspěšně požadovali uznání provincie Deutschböhmen, bez kterého spolupráci odmítli.

Provincii **Sudetenland** na severní Moravě vyhlásili němečtí poslanci z Moravy a Slezska v čele s R. Freisslerem. Jejím hlavním městem měla být Opava, kterou opustila polská posádka i něco málo českých vojáků. I tato provincie měla být připojena k Německému Rakousku, jehož úředníci převzali od orgánů monarchie zemskou správu včetně úřadu zemského prezidenta.

LISTOPAD 1918

V listopadu 1918 (kdy přesně?)

Byla podepsána obchodní úmluva mezi ČSR a Bavorskem a Saskem.

1. listopadu 1918

Vznik další německé provincie Německá jižní Morava (**Deutschsüdmähren**) s centrem ve Znojmě byl vyhlášen na jižní Moravě. Německé aktivisty vedl rakouský továrník a politik, poslanec Říšské rady Oskar Teufel.

Provincii **Böhmerwaldgau** vytvořili šumavští Němci.

2. listopadu 1918

Na území Slovenska vstoupili čeští vojáci, většinou dobrovolníci z řad Sokolů.

3. listopadu 1918

Bylo podepsáno příměří s Rakousko – Uherskem. V textu nebyla stanovena demarkační linie mezi novým Maďarskem a jeho sousedy. Toto opomenutí umožnilo, aby si následný text tzv. **Bělehradského příměří z 13. listopadu 1918**, které nařizovalo Maďarsku vyklidit Sedmihradsko, Banát a všechna území na jih od Drávy a bývalých hranic s Chorvatskem, ne ale Slovensko, mohla Károlyiho vláda interpretovat jako svůj nárok na pravomoce nad územím Slovenska. Po protestech československé delegace na mírových jednáních Dohoda zmíněné příměří anulovala.

(!!! http://ee.valka.cz/pages/udalosti-vyber.php?results=1&zaskrtnute_filtiry=50)

4. listopadu 1918

Pražský Národní výbor inicioval vznik **prozatímní vlády pro Slovensko** (V. Šrobár – předseda a finance, Ivan Dérer – vojsko a četnictvo, P. Blaho – zásobování a národní rady, A. Štefánek – školství). Vláda, která sídlila ve Skalici, ukončila svou činnost 14. listopadu po vzniku československé vlády. Ve stejný den obsadili čeští vojáci Skalici a Malacky, později také Žilinu.

4. listopadu 1918

Ve Sbírce zákonů a nařízení byl publikován a téhož dne „nabyl účinnosti“ Zákon č. 2/1918 Sb, z. a n. ze dne 2. listopadu 1918, jímž se zřizují nejvyšší správní úřady ve státě československém¹.

- „Národní výbor československý nařizuje:“
- „K obstarávání nejvyšší správy státní“ byly zřízeny nejvyšší správní úřady s gescemi pro správu vnitřní; správu finanční; správu školství a národní osvěty; správu spravedlnosti; správu průmyslu, obchodu a živností; správu dopravy; správu veřejných prací; správu zemědělství; správu národní obrany; správu sociální péče a správu zdravotnictví a tělesné výchovy. Dále byl zřízen úřad pro věci zahraniční a úřad pro národní obranu. Fakticky se jednalo o exekutivní půdorys shodný s předcházejícími předlitavskými / rak. – uherskými (?) ministerstvy.
- Působnost těchto nejvyšších správních orgánů se měla vztahovat na „veškeré záležitosti, které dne 28. října 1918 u dosavadních ústředních úřadů, pro tyto záležitosti do tohoto dne příslušných nebyly vyřízeny.“
- Text zákona ve sbírce zákonů podepsali „muži 28. října“, tedy Švehla, Soukup, Stříbrný, Rašín a Šrobár.

Ve Sbírce zákonů a nařízení byl publikován a téhož dne „nabyl účinnosti“ Zákon č. 8/1918 Sb. z. a n. ze dne 2. listopadu 1918 jímž se zrušuje zabavení jmění pro činy velezrádné².

- Národní výbor československý nařídil zrušení zabavení majetku povolená císařským nařízením ze dne 9. června 1915, č. 156 ř. z., s výjimkou případů, při kterých „trestný čin byl spáchán ze ziskuchtivosti.“

5. listopadu 1918

¹ ČSR. Zákon č. 2/1918 Sb. z. a n. ze dne 2. listopadu 1918, jímž se zřizují nejvyšší správní úřady ve státě československém. In: *Sbírka zákonů a nařízení státu československého*. 1918, částka 1, str. 1. Dostupné také z: <http://ftp.aspi.cz/opispdf/1918/001-1918.pdf>.

² ČSR. Zákon č. 8/1918 Sb. z. a n. ze dne 2. listopadu 1918, jímž se zrušuje zabavení jmění pro činy velezrádné. In: *Sbírka zákonů a nařízení státu československého*. 1918, částka 1, str. 5. Dostupné také z: <http://ftp.aspi.cz/opispdf/1918/001-1918.pdf>.

Zemský národní výbor pro Slezsko (vznikl 29. října v Ostravě) byl donucen uzavřít nevýhodnou dohodu s *Radou narodowou kwiestwa cieszynskiego* (vznikla v Těšíně) o dočasném rozdělení správy nad Těšínskem. Poláci měli vládnout v bílském a těšínském okrese, Češi ve frýdeckém a fryštácký okres byl rozdělen. Těšín, Oravsko a Spišsko obsadili Poláci už **31. října**.

6. listopadu 1918

Nejen, že jako první v pořadí v částce II. Sbírký zákonů a nařízení státu československého byl publikován později legendární Zákon č. 11/1918 Sb. z. a n. ze dne 28. října 1918 o zřízení samostatného státu československého³, ale...

...pod č. 12/1918 Sb. z. a n. vyšlo v téže částce sbírky také Nařízení Národního výboru československého ze dne 29. října 1918 rušící militarizaci a vojenský dozor závodů a současně povolávající závody doposud podřízené zákonu o válečných úkonech ze dne 26. prosince 1912 č. 236 ř. z. do služeb československého státu⁴. (Veřejně bylo vyhlášeno už 30. října 1918.)

- Dosavadní militarizace a vojenský dozor nad závody byly zrušeny a Národní výbor povolal všechny závody, které byly dosud podřízeny zákonu ze dne 26. prosince 1912, č. 236 ř. z. o válečných úkonech do služeb československého státu.
- Toto nařízení vstoupilo v účinnost „ihned“ a jeho text opět podepsali „muži 28. října.“

Ve Sbírce zákonů a nařízení bylo publikováno a téhož dne nabylo účinnosti Nařízení Národního výboru československého č. 13/1918 Sb. z. a n. ze dne 29. října 1918 o ochraně všech uměleckých a historických památek⁵. (Veřejně bylo vyhlášeno už 30. října 1918.)

- Všechny umělecké a historické památky na území československého státu, nebo na toto území inventárně náležející byly postaveny pod ochranu Národního výboru a jeho orgánů. Jejich vývoz byl zakázán a to ať byly v majetku veřejném nebo soukromém, svěřeneckém, příp. v majetku korporací nebo ústavů.
- Za překročení tohoto nařízení měl být pokutou ve výši odvozené od ceny vyvezené věci potrestán nejen vývozce, ale současně každý, kdo by mu jakkoli pomáhal.

³ ČSR. Zákon č. 11/1918 Sb. z. a n. ze dne 28. října 1918 o zřízení samostatného státu československého. *Sbírka zákonů a nařízení státu československého*. 1918, částka 1, str. 9. Dostupné také z: <http://ftp.aspi.cz/opispdf/1918/002-1918.pdf>.

⁴ ČSR. Nařízení Národního výboru československého č. 12/1918 Sb. z. a n. ze dne 29. října 1918 rušící militarizaci a vojenský dozor závodů a současně povolávající závody doposud podřízené zákonu o válečných úkonech ze dne 26. prosince 1912 č. 236 ř. z. do služeb československého státu. In: *Sbírka zákonů a nařízení státu československého*. 1918, částka 2, str. 9. Dostupné také z: <http://ftp.aspi.cz/opispdf/1918/002-1918.pdf>.

⁵ ČSR. Nařízení Národního výboru československého č. 13/1918 Sb. z. a n. ze dne 29. října 1918 o ochraně všech uměleckých a historických památek. In: *Sbírka zákonů a nařízení státu československého*. 1918, částka 2, str. 9. Dostupné také z: <http://ftp.aspi.cz/opispdf/1918/002-1918.pdf>.

- I text tohoto nařízení Národního výboru opět podepsali „muži 28. října.“

Ve Sbírce zákonů a nařízení bylo publikováno a „ihned“ nabylo účinnosti Nařízení Národního výboru československého č. 14/1918 Sb. z. a n. ze dne 31. října 1918 o zachování vojenského dozoru v závodech, které byly povolány do služeb československého státu⁶. (Veřejně vyhlášeno už 1. listopadu 1918.)

- Nařízení bezprostředně navazovalo na Nařízení Národního výboru č. 12/1918 Sb. z. a n. ze dne 29. října 1918, podle kterého byly všechny závody podléhající do té doby zákonu o válečných úkonech ze dne 26. prosince 1912, č. 236 ř. z. a vojenskému dozoru mocnářství povolány do služeb československého státu a tento dozor v nich byl zrušen.
- Nyní byl tedy vojenský dozor ve zmíněných závodech obnoven s tím, že funkcionářům Národního výboru, kteří měli být pro jednotlivé skupiny továren jako jejich noví velitelé jmenováni, měli být současně přiděleni vojenští správcové. Na nové velitele měly dále přejít pravomoci dosavadních vojenských správců a rozkazy nových velitelů měli „povinně uposlechnouti ... veškerí podnikatelé i zaměstnanci těchto podniků.“
- Zaměstnanci daných závodů v nich navíc podle Národního výboru museli „v zájmu klidného a nerušeného přechodu z válečného do mírového hospodářství ... zůstatí pokud možno ve svém dosavadním povolání“ a nesměli „o své vůli“ stávající pracovní poměr rušit.
- Ani pod textem tohoto nařízení ve sbírce zákonů nechyběly podpisy „mužů 28. října.“

Ve Sbírce zákonů a nařízení bylo publikováno Nařízení Národního výboru československého č. 15/1918 Sb. z. a n. ze dne 31. října 1918 o zřízení Československé cukerní komise⁷. (Veřejně vyhlášeno už 2. listopadu 1918.)

- Nařízení měnilo, případně doplňovalo platná nařízení o cukerní ústředně ve Vídni.
- K zajištění nerušeného zásobování cukrem a řádného hospodaření cukrem, který byl vyroben na území československého státu, Národní výbor zřídil „jakožto sbor pro přechodní dobu do poměrů mírových“ Československou komisi cukerní se sídlem v Praze.
- Komise byla složena ze sedmi zástupců pěstitelů cukrovky, sedmi zástupců cukrovarského průmyslu a sedmi zástupců spotřebitelů. Členy měla jmenovat na základě návrhů zájmového zastoupení případně odborových sdružení pěstitelů cukrovky, cukrovarského průmyslu a spotřebitelů vláda.

⁶ ČSR. Nařízení Národního výboru československého č. 14/1918 Sb. z. a n. ze dne 31. října 1918 o zachování vojenského dozoru v závodech, které byly povolány do služeb československého státu. In: *Sbírka zákonů a nařízení státu československého*. 1918, částka 2, str. 10. Dostupné také z: <http://ftp.aspi.cz/opispdf/1918/002-1918.pdf>.

⁷ ČSR. Nařízení Národního výboru československého č. 15/1918 Sb. z. a n. ze dne 31. října 1918 o zřízení Československé cukerní komise. In: *Sbírka zákonů a nařízení státu československého*. 1918, částka 2, str. 10 - 11. Dostupné také z: <http://ftp.aspi.cz/opispdf/1918/002-1918.pdf>.

- Zmíněná komise byla pověřena mj. tím, aby: pečovala o plynulé zásobování spotřeby cukru v domácnostech; vypracovala a předložila vládě přesné návrhy k zabezpečení cukerní kampaně 1918/1919; zjistila a zajistila pro potřeby československého státu všechny zásoby cukru a to jak už existující, tak v běžných kampaních vyráběných na území tohoto státu; neprodleně zahájila převzetí příslušné agendy od existující cukerní ústředny ve Vídni; co nejdříve vypracovala celkový plán hospodaření cukrem pro období let 1918 a 1919; včas navrhla, event. sama učinila všechna opatření k zabezpečení jarního osevu cukrovky a výroby cukru v sezóně („provozovacím období“) 1919/1920, příp. i v letech dalších; vládě sama podávala návrhy vztahující se k výrobě cukru a hospodaření s ním a stejně tak vypracovávala vyjádření, která si k témuž vláda od komise vyžádá.
- Všechny státní i ostatní úřady byly povinovány „podporovati cukerní komisi v jejím oboru působnosti“ a současně „prováděti v rámci své působnosti opatření cukerní komisí stanovená“.
- K úhradě svých nákladů byla komise oprávněná vybírat od cukrovarů příspěvky na správu „dle poměru jejich výroby“. Výši jednotlivých příspěvků měla schvalovat vláda.
- Nařízení nabylo účinnosti dnem svého publikování a jeho text ve sbírce zákonů a nařízení podepsali představitelé Národního výboru československého, tedy „muži 28. října.“

Ve Sbírce zákonů a nařízení vyšlo Nařízení Národního výboru československého č. 16/1918 Sb. z. a n. ze dne 2. listopadu 1918, jímž se zakazuje vývoz cukru z území československého státu⁸.

- Navazovalo na předcházející nařízení a Národní výbor jím zakazoval vývoz cukru „z území Čech, Moravy, Slezska a Slovenska“ a to „po železnici, po vodě, po nápravě, poštou a jinými prostředky dopravními.“
- Provádění nařízení mělo být upraveno „zvláštní cestou nařizovací“. Pod jeho textem nechyběly podpisy „mužů 28. října.“

Ve Sbírce zákonů a nařízení vyšlo Nařízení Národního výboru československého č. 17/1918 Sb. z. a n. ze dne 2. listopadu 1918 o zajištění cukru v závodech cukr zpracujících pro potřebu všeobecnou⁹.

- I tímto svým nařízením Národní výbor zasahoval do aktuálních poměrů na trhu s cukrem.
- Zrušil veškeré přiděly cukru za účelem dalšího zpracování v továrních i živnostenských závodech v rámci „hospodářského i domácího průmyslu.“

⁸ ČSR. Nařízení Národního výboru československého č. 16/1918 Sb. z. a n. ze dne 2. listopadu 1918, jímž se zakazuje vývoz cukru z území československého státu. In: *Sbírka zákonů a nařízení státu československého*. 1918, částka 2, str. 11. Dostupné také z: <http://ftp.aspi.cz/opispdf/1918/002-1918.pdf>.

⁹ ČSR. Nařízení Národního výboru československého č. 17/1918 Sb. z. a n. ze dne 2. listopadu 1918 o zajištění cukru v závodech cukr zpracujících pro potřebu všeobecnou. In: *Sbírka zákonů a nařízení státu československého*. 1918, částka 2, str. 11 - 12. Dostupné také z: <http://ftp.aspi.cz/opispdf/1918/002-1918.pdf>.

- Zabavil veškerý cukr, který se nalézal v těchto závodech nebo „na cestě do těchto závodů“ pro „všeobecnou potřebu a k dispozici československé cukerní komisi.“
- O případných přidělech cukru výše uvedeným závodům se vymínil „učiniti novým svým rozhodnutím.“
- Toto nařízení nabylo účinnosti dnem vyhlášení a podepsali ho opět vrcholní představitelé Národního výboru československého tedy „muži 28. října.“

Ve Sbírce zákonů a nařízení vyšlo Nařízení Národního výboru československého č. 18/1918 Sb. z. a n. ze dne 4. listopadu 1918 o spotřebě papíru a lepenky¹⁰.

- Národní výbor ponechal v platnosti ministerské nařízení ze dne 12. března 1917, čís. 105 ř. z., o spotřebě papíru a lepenky s několika změnami:
- (Pravděpodobně nově zřízená...) Rozdělovna papíru se sídlem v Praze (text zákonné normy (?), resp. daného nařízení Národního výboru není jednoznačný) se měla skládat ze tří zástupců papíren, tří zástupců denního tisku a jednoho obchodníka s papírem, jednoho nakladatele, jednoho zástupce litografií a jednoho zástupce tisku z Brna.
- Rozdělovna papíru převzala funkce zrušených hospodářských svazů papíru a příbuzných oborů stejně jako průmyslu tiskařského.
- Rozdělovna papíru měla jako jediná právo disponovat s existujícími zásobami papíru, stejně jako udělovat továrnám „nutnostní zakázky“. Přitom mohla kontrolovat použití přidělu surovin. Papírny, které by disponovaly zásobami papíru jinak, než určila Rozdělovna příp. nevyřídily včas „zakázky nutnostní“, mohly být dány pod správu, kterou určil Národní výbor.
- Nařízení vstoupilo v platnost „ihned“ s obligátními podpisy „mužů 28. října.“

8. listopadu 1918

Ve Sbírce zákonů a nařízení bylo publikováno Nařízení Národního výboru československého č. 19/1918 Sb. z. a n. ze dne 2. listopadu 1918, jímž se zrušuje povolení platiti válečnou daň dluhopisy rakouských válečných půjček¹¹.

¹⁰ ČSR. Nařízení Národního výboru československého č. 18/1918 Sb. z. a n. ze dne 4. listopadu 1918 o spotřebě papíru a lepenky. In: *Sbírka zákonů a nařízení státu československého*. 1918, částka 2, str. 12. Dostupné také z: <http://ftp.aspi.cz/opispdf/1918/002-1918.pdf>.

¹¹ ČSR. Nařízení Národního výboru československého č. 19/1918 Sb. z. a n. ze dne 2. listopadu 1918, jímž se zrušuje povolení platiti válečnou daň dluhopisy rakouských válečných půjček. In: *Sbírka zákonů a nařízení státu československého*. 1918, částka 3, str. 13. Dostupné také z: <http://ftp.aspi.cz/opispdf/1918/003-1918.pdf>.

- Národní výbor jím (lakonicky) zrušil povolení platit válečnou daň dluhopisy rakouských válečných půjček. Toto povolení platilo z období války.
- Nařízení nabylo účinnosti tímto dnem, nechyběly podpisy „mužů 28. října.“

Ve Sbírce zákonů a nařízení vyšlo Nařízení Národního výboru československého č. 20/1918 Sb. z. a n. ze dne 5. listopadu 1918 o zřízení úřadu pro zásobování lidu¹².

- Národní výbor jím zřídil ke správě všech záležitostí, jež přímo nebo nepřímo souvisely se zásobováním obyvatelstva *Úřad pro zásobování lidu se sídlem v Praze*, který měl napříště vykonávat „veškeré působnosti, které dosud ať již státními, ať již samosprávnými úřady nebo organisacemi veřejnými aneb soukromými v tomto ohledu byly vykonávány.“
- Úřad byl podřízen přímo předsednictvu Národního výboru, které jmenovalo jeho předsedu a místopředsedy.
- Podrobnější nařízení měla vydat moc výkonná.
- Nařízení opět podepsali vrcholní představitelé Národního výboru československého a účinnosti nabylo dnem vyhlášení.

V téže částce Sbírky zákonů a nařízení vyšlo Nařízení Národního výboru československého č. 22/1918 Sb. z. a n. ze dne 5. listopadu 1918 o obchodu tříslivý, surovými a vydělanými kožemi¹³.

- „Národní výbor nařizuje:“
- Platná nařízení o obchodu tříslovinami, surovými a vydělanými kožemi všech druhů, hnacími řemeny, šicími, vázacími a bicími řemínky měla platit dále.
- Tyto předměty se měly každý týden nahlásit *Československé komisi pro kůže a usně* a odevzdat příjemci, kterého tato komise určila (za stejných podmínek, jaké do té doby platily pro odvody ministerstvu války, Ústředně pro kůže a usně, akc. spol. ve Vídni a Společnosti pro opatřování usní a obuvi, spol. s r. o. ve Vídni).
- Československá komise pro kůže a usně se měla skládat z komise správní a komise odborné. Pět členů správní komise jmenovala vláda, aby vykonávali dozor nad komisí odbornou, do které se povolávali dva zástupci kožních družstev řeznických, dva zástupci Zemské jednoty živnostenských společenstev z oboru sedlářů a rukavičkářů, dva zástupci Zemské jednoty obchodních grémií a dále po jednom zástupci odborných sekcí koželuhů, jirchářů a továrníků obuvi, továrníků rukavic a výrobců hnacích řemenů při

¹² ČSR. Nařízení Národního výboru československého č. 20/1918 Sb. z. a n. ze dne 5. listopadu 1918 o zřízení úřadu pro zásobování lidu. In: *Sbírka zákonů a nařízení státu československého*. 1918, částka 3, str. 13. Dostupné také z: <http://ftp.aspi.cz/opispdf/1918/003-1918.pdf>.

¹³ ČSR. Nařízení Národního výboru československého č. 22/1918 Sb. z. a n. ze dne 5. listopadu 1918 o obchodu tříslivý, surovými a vydělanými kožemi. In: *Sbírka zákonů a nařízení státu československého*. 1918, částka 3, str. 14. Dostupné také z: <http://ftp.aspi.cz/opispdf/1918/003-1918.pdf>.

Ústředním svazu československých průmyslníků, Zemské jednoty obuvnických společenstev a konečně odborových organizací kožedělných. Dále do odborné komise vyslala svého zástupce Komise pro přechodní hospodářství při pražské obchodní komoře.

- Odborná komise vyřizovala (pod dozorem komise správní) odborné záležitosti, které se týkaly nařízení o zabavených předmětech.
- Ceny a podmínky pro odevzdávání zabavených předmětů se mohly změnit usnesením obou komisí, které navíc musela schválit vláda.
- Stejně tak souhlasným usnesením obou komisí, které schválila vláda, mohly být zabaveny předměty, kterých bylo třeba pro výrobu koží a kožených předmětů.
- Všechny státní i ostatní veřejné úřady byly povinny podporovat činnost komise pro kůže a úsně a provádět jí stanovená opatření.
- Provedení tohoto nařízení mělo být „blíže upraveno“, účinnosti nabylo dnem svého vyhlášení a pod jeho textem opět nechyběly podpisy „mužů 28. října.“

Dále v téže části Sbírký zákonů a nařízení vyšlo Nařízení Národního výboru československého č. 25/1918 Sb. z. a n. ze dne 7. listopadu 1918 o zřízení pivovarské komise¹⁴.

- S cílem zajistit „stejněměrné opatření pivovarů ležících v území československého státu surovinami a potřebami pivovarskými“ a provádět „opatření týkající se průmyslu pivovarského“ byla zřízena *Pivovarská komise pro přechod do mírového hospodářství* se sídlem v Praze.
- Valné shromáždění komise se mělo skládat ze zástupců průmyslu pivovarského v království Českém, markrabství Moravském a vévodství Slezském, kteří byli zvoleni „volbami všech pivovarů v těchto zemích, provedenými v měsíci září 1918“ do valného shromáždění Pivovarské ústředny. Do výkonného výboru komise měli přejít členové už existujícího výkonného výboru Pivovarské ústředny zvolení jejím valným shromážděním.
- Zástupci pivovarského průmyslu na Slovensku měli být zvoleni „dle zásad platného volebního řádu“ a následně vysláni do valného shromáždění i do výkonného výboru Pivovarské komise.
- Pivovarská komise pro přechod do mírového hospodářství měla podléhat doзору přímo Národního výboru. Tento dozor měli vykonávat vládní komisaři z úřadu pro zásobování lidu, finanční správy a Obilního ústavu.

¹⁴ ČSR. Nařízení Národního výboru československého č. 29/1918 Sb. ze dne 8. listopadu 1918 o zřízení československé komise lihové. In: *Sbírka zákonů a nařízení státu československého*. 1918, částka 3, str. 15 - 16. Dostupné také z: <http://ftp.aspi.cz/opispdf/1918/003-1918.pdf> .

- Toto nařízení nabylo účinnosti „ihned“, podepsali ho představitelé Národního výboru tedy „muži 28. října.“

V pořadí třetí částku Sbírky zákonů a nařízení datovanou 8. listopadu 1918 uzavíralo Nařízení Národního výboru československého č. 26/1918 Sb. z. a n. ze dne 7. listopadu 1918 o hospodaření s minerálními oleji, výrobky z nich, benzolem a dehtovými oleji¹⁵.

- „Národní výbor nařizuje:“
- Hospodaření s minerálními oleji a výrobky z nich (benzínem, petrolejem, plynovým olejem, strojním olejem, parafínem, asfaltem a svíčkami), s benzolem a dehtovými oleji bylo „v době přechodné“ svěřeno *Správní komisi*.
- Tato komise měla být pětičlenná a její členy jmenoval Národní výbor.
- Správní komise měla na území československého státu vyřizovat všechny záležitosti, které „až dosud vyřizovány byly petrolejovou ústřednou ve Vídni“ a jednotlivými ministerstvy - c. a k. ministerstvem války, c. a k. ministerstvem orby a c. a k. ministerstvem obchodu ve Vídni. Jí měla být adresována povinná hlášení, ona měla udělovat povolení k odběru, příp. vývozu, ona měla zajistit „potřebnou surovinu“ a zřídit vývozní organizaci petrolejových rafinérií, ona měla spolulikvidovat petrolejovou centrálu a příslušná služební odvětví ústředních orgánů ve Vídni. Navíc se měla „dle možnosti“ starat, aby „dotyčné podniky měly zajištěny všechny k výrobě potřebné látky pomocné a obaly.“
- Všechny „dosavadní předpisy vztahující se na předměty, jimiž [měla hospodařit] Správní komise stejně jako předpisy o cenách těchto výrobků zůstaly v platnosti“. Stejně tak „povolení k odběru benzínu, benzolu, dehtových olejů, petroleje, plynového oleje, parafínu a svíček“ udělená c. a k. ministerstvy až do 7. listopadu 1918. Další povolení mohla udělit jen a pouze Správní komise.
- Rozdělování petroleje ke svícení stejně jako svíček bylo svěřeno Zemskému uhelnému úřadu v Praze.
- Správní komise si měla „dosadit“ poradní sbor složený „z odborníků, výrobců a obchodníků“ a ze zástupců „spotřebitelů živnostenských i ostatních“.
- Toto nařízení nabylo účinnosti „ihned“ a jeho text podepsali „muži 28. října.“

9. listopadu 1918

¹⁵ ČSR. Nařízení Národního výboru československého č. 26/1918 Sb. z. a n. ze dne 7. listopadu 1918 o hospodaření s minerálními oleji, výrobky z nich, benzolem a dehtovými oleji. In: *Sbírka zákonů a nařízení státu československého*. 1918, částka 3, str. 16. Dostupné také z: <http://ftp.aspi.cz/opispdf/1918/003-1918.pdf>.

Národní výbor zakázal **zákonem o obstavení velkostatků** jejich prodej, postupování a zadlužování. Zákon byl prvním krokem v rámci připravované pozemkové reformy.

Čeští vojáci obsadili Trnavu.

9. listopadu 1918

Ve Sbírce zákonů a nařízení byl vydán Zákon č. 27/1918 Sb. z. a n. ze dne 5. listopadu 1918 o půjčce národní svobody¹⁶.

- „Národní výbor československý nařizuje:“
- Předsednictvo Národního výboru bylo zmocněno, aby uzavřelo půjčku národní svobody ve výši jedné miliardy korun ve formě 4% státních dluhopisů splatných ve čtyřech letech od vydání.
- Tyto dluhopisy byly vybaveny sirotčí jistotou a kupony dané půjčky se měly vyplácet „bez jakékoli srážky daňové“.
- Zákon nabyl účinnosti dnem vyhlášení a jeho text ve Sbírce zákonů a nařízení podepsali „muži 28. října.“

V rámci stejné částky Sbírky zákonů a nařízení bylo publikováno Nařízení Národního výboru československého č. 29/1918 Sb. ze dne 8. listopadu 1918 o zřízení československé komise lihové¹⁷.

- Platné nařízení o hospodaření lihem bylo změněno následujícím způsobem:
 - S cílem zajistit „veškerou péči o úhradu spotřeby lihu v území československého státu“ byla zřízena *Československá komise lihová* se sídlem v Praze.
 - Jejími členy mělo být šest zástupců lihovarnického průmyslu, šest zástupců spotřebitelů (členy obou skupin měla jmenovat vláda), zástupce vlády, zástupce Zemědělské rady pro království České a zástupce Obchodní a živnostenské komory.
 - Komise měla neprodleně převzít působnosti lihové ústředny ve Vídni pro území československého státu a vyřizovat „veškeré záležitosti, jež [na území daného státu] obstarávala jmenovaná ústředna.“ Zejména měla: a) „přikazovati surový líh k čištění a denaturování dotýčným závodům“; b) stanovit „jak má býti použito lihu surového a čištěného“; c) rozdělovat „líh čistý a líh surový“ odběratelům; d) navrhopvat ceny lihu a konečně e) navrhopvat vládě řešení „všech otázek výroby

¹⁶ ČSR. Zákon č. 27/1918 Sb. z. a n. ze dne 5. listopadu 1918 o půjčce národní svobody. In: *Sbírka zákonů a nařízení státu československého*. 1918, částka 4, str. 17. Dostupné také z: <http://ftp.aspi.cz/opispdf/1918/004-1918.pdf>.

¹⁷ ČSR. Nařízení Národního výboru československého č. 29/1918 Sb. ze dne 8. listopadu 1918 o zřízení československé komise lihové. In: *Sbírka zákonů a nařízení státu československého*. 1918, částka 4, str. 17. Dostupné také z: <http://ftp.aspi.cz/opispdf/1918/004-1918.pdf>.

lihu a hospodaření lihem se týkajících“ a to jak v průběhu kampaně 1918/19 a případně i kampaně 1919/20.

- K úhradě vlastních nákladů byla komise oprávněna „vybírat příspěvek“ od lihovarů a to podle výše jejich produkce. Výše příspěvku podléhala schválení vlády.
- § 13 zákona zapovídal „vývoz surového i čistého lihu z území československého státu“ bez zvláštního povolení vlády, takže veškeré dodávky lihu podnikům mimo území tohoto státu, které do té doby projednala lihová ústředna ve Vídni, se tímto zrušily. Podniky, které je měly provést, byly povinovány nahlásit dané transakce Československé lihové komisi současně s výší svých zásob lihu ke dni vydání tohoto nařízení.
- Provádění tohoto nařízení, které nabylo účinnosti dnem svého vyhlášení, mělo být dále upraveno nařizovací cestou. Text ve Sbírce zákonů a nařízení podepsali už tradičně „muži 28. října.“

10. listopadu 1918

Čeští vojáci obsadili Trenčín a následně Pováží.

11. listopadu 1918

Maďarsko ústy nového ministerského předsedy hraběte Mihály Károlyiho odmítlo „český vpád“ na Slovensko. Současně vyhlásilo mobilizaci pěti ročníků a poslalo na Slovensko pancéřové a dělostřelecké vlaky s cílem hájit hranice uherského státu. České vojsko opustilo slovenské území poté, co k tomu bylo vyzváno ultimátem.

V platnost vstoupilo **příměří z Compiègne** podepsané Německem a státy Dohody. Tím byly ukončeny boje na západní frontě.

12. listopadu 1918

Čeští vojáci obsadili bez boje Žilinu.

13. listopadu 1918

Národní výbor oktrojoval **zatímní ústavu** (sepsal ji sociálně-demokratický poslanec Revolučního Národního shromáždění/Národního shromáždění československého JUDr. Alfréd Meissner).

V Bělehradě bylo uzavřeno **příměří** mezi Maďarskem a dohodovými mocnostmi (?), podle jehož čl. 17 mělo Maďarsko (maďarská správa) spravovat administrativně a vojensky území Slovenska a to až do rozhodnutí mírové konference o definitivních hranicích nových států.

13. listopadu 1918

V částce pět Sbírky zákonů a nařízení vyšlo 13. listopadu 1918 Nařízení Národního výboru československého č. 30/1918 Sb. z. a n. ze dne 9. listopadu 1918, kterým se zřizuje odborná finanční komise při úřadu pro finanční správu¹⁸.

- Národní výbor zřídil v rámci úřadu pro finanční správu (zřízen zák. č. 2/1918 Sb. z. a n. ze dne 2. listopadu 1918) odbornou finanční komisi.
- Zřídil ji jako „orgán přechodný“, jehož funkce měla „pominouti, jakmile zcela vybudován bude úřad pro správu finanční“ zmíněný výše.
- Účelem komise mělo být „pečovati o nerušený oběh platidel, dozírati na všechny finanční obory československého státu, vésti v patrnosti finanční potřebu jednotlivých odvětví státní správy a [konečně] pečovati o úhradu těchto potřeb.“
- Národní výbor si měl před vydáním jakéhokoli opatření týkajícího se finanční správy vyžádat „dobré zdání této odborné komise“, která byla současně „povinna překládati Národnímu výboru k rozhodnutí své návrhy na ustanovení výše finanční potřeby jednotlivých odvětví státní správy“ stejně jako návrhy „na opatření úhrady.“
- Komise byla oprávněna vyžádat si od peněžních ústavů předložení výkazů o hotovosti, příp. uložit těmto ústavům, aby takové výkazy každý pracovní den komisi sami zasílaly. Stejně tak mohla komise pokutovat buď funkcionáře peněžních ústavů, nebo peněžní ústavy samotné za chyby v těchto výkazech (až do výše 20 tis. korun).
- Předsedu a místopředsedu komise měl jmenovat Národní výbor, stejně jako všechny její členy s tím, že jejichž počet měl teprve určit.
- Dané nařízení nabylo účinnosti dnem vyhlášení a jeho text podepsal vedle „mužů 28. října“ také poslanec Říšské rady a nyní tedy i Revolučního národního shromáždění za agrární stranu, z vídeňských jednání se zástupci zahraniční akce se navrátilší František Staněk.

Ve stejné, tedy páté částce Sbírky zákonů a nařízení státu československého bylo vydáno Nařízení Národního výboru československého č. 31/1918 Sb. z. a n. ze dne 9. listopadu 1918, kterým se berním úřadům ukládá přijímati k inkasu splatné státní obligace a cenné papíry rakouského, uherského a společného státu, jakož i splatné kupony k nim, kdykoli strana požádá¹⁹.

¹⁸ ČSR. Nařízení Národního výboru československého č. 30/1918 Sb. z. a n. ze dne 9. listopadu 1918, kterým se zřizuje odborná finanční komise při úřadu pro finanční správu. In: *Sbírka zákonů a nařízení státu československého*. 1918, částka 5, str. 21. Dostupné také z: <http://ftp.aspi.cz/opispdf/1918/005-1918.pdf>.

¹⁹ ČSR. Nařízení Národního výboru československého č. 31/1918 Sb. z. a n. ze dne 9. listopadu 1918, kterým se berním úřadům ukládá přijímati k inkasu splatné státní obligace a cenné papíry rakouského, uherského a společného státu, jakož i splatné kupony k nim, kdykoli strana požádá. In: *Sbírka zákonů a nařízení státu československého*. 1918, částka 5, str. 21 - 22. Dostupné také z: <http://ftp.aspi.cz/opispdf/1918/005-1918.pdf>.

- Jím uložil Národní výbor všem berním úřadům na území československého státu, aby přijímaly „k vybraní splatné“ státní půjčky, losy a jiné dluhopisy rakouského, uherského nebo společného eráru, stejně jako splatné kupony těchto cenných papírů, ať byly ty vydána před 1. srpem 1914 nebo po něm.
- Berní úřady neměly ale tyto cenné papíry a jejich kupony vyplácet v hotovosti ihned, nýbrž je měly „přijímat pouze k vybraní“. To znamená, že na ně měly jejich předložiteli vystavit potvrzení a současně zjistit jméno, bydliště a státní příslušnost tohoto předložitele, příp. majitele daného cenného papíru.
- Hotovost za tyto cenné papíry měla být vyplacena „na vrácení potvrzení ... jakmile c. k. erár, král. uher. erár a c. a k. společný erár složí obnosy na výplatu potřebné.“ Nařízení nabylo účinnosti dnem vyhlášení a jeho text podepsali „muži 28. října“ a i tentokrát František Staněk.

Pátá částka Sbírky zákonů a nařízení obsahovala i Zákon č. 32/1918 Sb. z. a n. ze dne 9. listopadu 1918 o obstarání velkostatků²⁰.

- Národní výbor v jeho liteře prohlásil za neplatné „každé zcizení mezi živými, jakož i zastavení a reální zatížení smluvní i exekuční statků zapsaných do desek zemských“, ke kterému by došlo „bez svolení úřadů pro správu zemědělskou.“
- Stejně tak zapověděl zápisy do zemských desek o zmíněných právních jednáních, které pocházely ze smluv datovaných „před platností tohoto zákona“, tedy před 13. listopadem 1918.
- Zákon nabyl účinnosti dnem vyhlášení a i jeho text podepsali „muži 28. října“ a František Soukup.

Další právní norma publikovaná v této části Sbírky zákonů a nařízení československého státu bylo Nařízení Národního výboru československého č. 33/1918 Sb. z. a n. ze dne 9. listopadu 1918 o odvetných opatřeních za příčinou válečných událostí²¹.

- Jím byla zrušena veškerá omezení fyzických soukromoprávních osob, které vznikla jednak na základě předpisů odkazujících se na císařské nařízení č. 289 ř. z. ze dne 16. října 1914 a stejně tak jako odvetná opatření v oboru právním i hospodářském „za příčinou válečných událostí.“
- Soudy a jiné veřejné úřady byly povinny „ihned vymazati“ příslušné poznámky v pozemkových a jiných veřejných knihách a toto „jmění, pokud se ve správě úřední nalézá“ stejně tak ihned vydat dotýčným osobám.

²⁰ ČSR. Zákon č. 32/1918 Sb. z. a n. ze dne 9. listopadu 1918 o obstarání velkostatků. In: *Sbírka zákonů a nařízení státu československého*. 1918, částka 5, str. 22. Dostupné také z: <http://ftp.aspi.cz/opispdf/1918/005-1918.pdf>.

²¹ ČSR. Nařízení Národního výboru československého č. 33/1918 Sb. z. a n. ze dne 9. listopadu 1918 o odvetných opatřeních za příčinou válečných událostí. In: *Sbírka zákonů a nařízení státu československého*. 1918, částka 5, str. 22 - 23. Dostupné také z: <http://ftp.aspi.cz/opispdf/1918/005-1918.pdf>.

- Pokud byla výše uvedená omezení vyslovena proti společnostem a právnickým osobám, byl k jejich zrušení zapotřebí souhlas Národního výboru.
- Obdobně byla zrušena „zvláštní policejní omezení“ uvalená „za příčinou války“ vůči občanům států, které vedly proti Rakousku – Uhersku válku.
- Nařízení nabylo účinnosti dnem vyhlášení a ani pod jeho textem už nechyběl vedle „mužů 28. října“ agrárník Staněk.

Ze stejného dne a ve stejné částce Sbírky zákonů a nařízení bylo zveřejněno Nařízení Národního výboru československého č. 34/1918 Sb. z. a n. ze dne 9. listopadu 1918, jímž stanoví se povinnost oznámiti zásoby určitých dosud zabavených předmětů²².

- S odkazem na zákon č. 307 ř. z. ze dne 24. července 1917 o opatřeních pro válečné a přechodní hospodářství prohlásil Národní výbor československý za nadále zabavené a uložil za povinnost „ohlásiti a odevzdati“ zásoby: „I. Mědi, mosazi, červeného kovu, cínu, zinku, niklu, olova ve všech formách surovinových, polotovarových a tovarových. II. Veškerých textilií, bavlny, lnu, juty, konopí, vlny, hedvábí, hadrů, pytlů ve všech formách surovinových, polotovarových a tovarových. III. Dřevoviny, papíru rotačního, tiskařského, kancelářského a spřádacího. IV. Třísloviny, surové kůže, spracované kůže. V. Kaučuku, azbestu. VI. Petroleje, strojních olejů, benzínu a veškerých produktů rafinace zemních olejů.“
- Tyto zásoby měly být nahlášeny *Komisi pro přechodné hospodářství v oboru průmyslu, živností a obchodu v Praze*.
- Tato komise měla svým dopravním osvědčením také povolovat železniční dopravu těchto předmětů.
- Nařízení nabylo účinnosti „ihned.“ Text podepsal „muži 28. října“ a František Staněk.

Pod poslední právní normou publikovanou v rámci této částky Sbírky zákonů a nařízení, tedy pod Zákonem č. 35/1918 Sb. z. a n. ze dne 9. listopadu 1918 o osobní nedotknutelnosti (imunitě) členů Národního shromáždění se poprvé vedle Rašína a Soukupa poprvé objevuje podpis Karla Kramáře.

14. listopadu 1918

V sídle bývalého českého zemského sněmu v Thunovském paláci na pražské Malé Straně proběhla **první slavnostní schůze Revolučního Národního shromáždění**. Schůzi řídil Karel Kramář a v jejím průběhu došlo k sesazení habsbursko-lotrinské dynastie z českého trůnu a vyhlášení republikánské formy nového státu, ke zvolení (aklamací) T. G. Masaryka prezidentem republiky, k ustavení první vlády (tzv. všenárodní koalice) v čele s Karlem Kramářem.

²² ČSR. Nařízení Národního výboru československého č. 34/1918 Sb. z. a n. ze dne 9. listopadu 1918, jímž stanoví se povinnost oznámiti zásoby určitých dosud zabavených předmětů. In: *Sbírka zákonů a nařízení státu československého*. 1918, částka 5, str. 23. Dostupné také z: <http://ftp.aspi.cz/opispdf/1918/005-1918.pdf>.

14. listopadu 1918

Zákon č. 36/1918 Sb. z. a n. ze dne 9. listopadu 1918 o jednacím řádu Národního shromáždění.

Zákon č. 37/1918 Sb. z. a n. ze dne 13. listopadu 1918 o prozatímní ústavě.

Zákon č. 38/1918 Sb. z. a n. ze dne 13. listopadu 1918, jímž se zřizuje zemský správní výbor.

Zákon č. 39/1918 Sb. z. a n. ze dne 13. listopadu 1918 o rozpuštění sboru obecních starších hlavního města Prahy a zřízení správního sboru.

Poté co z čela města museli odejít v minulosti zdiskreditovaní funkcionáři – primátor K. Groš a jiní.

Poslední právní norma, která byla vyhlášena ve Sbírce zákonů a nařízení státu československého do vzniku Kramářovy vlády byl Zákon č. 40/1918 Sb. z. a n. ze dne 13. listopadu 1918 o zřízení zvláštního úřadu (ministerstva) pro správu pošt, telegrafů a telefonů.²³

- Národní výbor jím vyloučil z gesce ministerstva pro správu obchodu, průmyslu a živností „pošty, telegrafy a telefony“ a zřídil pro ně vlastní ministerstvo. Zákon nabyl účinnosti dnem vyhlášení a jeho text podepsali Rašín, Soukup, Švehla, Šrobár a Kramář.

[In: Sbírka zákonů a nařízení státu československého. Ročník 1918. Částka VI. **14. listopadu 1918**, str. 25 – 32. Dostupné též z: <http://ftp.aspi.cz/opispdf/1918/006-1918.pdf> .]

[!!! *Národní shromáždění Republiky československé v prvním desetiletí.* Praha 1928, str. 8 – 12.].

V 6 částkách bylo od 4. listopadu do 14. listopadu 1918 vydáno celkem 40 zákonů a nařízení. 21 z nich se týkalo ekonomických vztahů a fungování zatím stále ještě praxí válečných let deformovaného trhu. Dále existovaly válečné ústředny, které regulovaly výrobu vybraných komodit a jejich rozdělování, stejně jako rozdělování surovin. V podmínkách chaosu prvních poválečných týdnů a měsíců a nedostatku prakticky všeho, počínaje papírem a lepenkou přes cukr a ostatní potraviny až po ošacení, obuv, kůže i třísliviny nutné pro její zpracování, nic jiného ani nebylo možné. Nový stát byl naopak nucen řadu ústředních komisí ještě zřídit. Tak vznikly ...

4. kapitola

2. vláda

²³ ČSR. Zákon č. 40/1918 Sb. z. a n. ze dne 13. listopadu 1918 o zřízení zvláštního úřadu (ministerstva) pro správu pošt, telegrafů a telefonů. In: *Sbírka zákonů a nařízení státu československého.* 1918, částka 6, str. 32. Dostupné také z: <http://ftp.aspi.cz/opispdf/1918/006-1918.pdf> .

EVROPSKÁ UNIE
Evropské strukturální a investiční fondy
Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání

„všenárodní koalice“

14. listopadu 1918 - 8. července 1919

Karel Kramář

LISTOPAD 1918

3.1 POLITICKÝ A SOCIÁLNÍ VÝVOJ

3.2 ZÁKONY A NAŘÍZENÍ

14. listopadu 1918

V sídle bývalého českého zemského sněmu (v Thunovském paláci) proběhla **první** (slavnostní) **schůze Revolučního Národního shromáždění**. Schůzi předsedal Karel Kramář. V jejím průběhu byl předsedou Revolučního Národního shromáždění zvolen sociální demokrat, žurnalista František Tomášek. Dále došlo k sesazení habsbursko-lotrinské dynastie z českého trůnu, nový stát byl vyhlášen jako republika a jeho prezidentem byl aklamací zvolen T. G. Masaryk. Současně byla ustavena první vláda státu (tzv. všenárodní koalice) pod vedení Karla Kramáře.

Ve vládě zasedli reprezentanti čtyř pol. stran: **Česká státoprávní demokracie** (od března 1919 **Československá národní demokracie**) – ministerský předseda Karel Kramář, ministr financí Alois Rašín, ministr obchodu Adolf Stránský; **Českomoravská strana agrární** (od 1919 **Republikánská strana československého venkova** - ??) – ministr vnitra Antonín Švehla, ministr železnic Isidor Zahradník, ministr veřejných prací František Staněk, ministr zemědělství Karel Prášek; **Československá sociálně demokratická strana dělnická** – ministr školství a národní osvěty Gustav Habrman, ministr spravedlnosti František Soukup, ministr sociální péče Lev Winter; **Československá strana socialistická** – ministr národní obrany Václav Klobáček, ministr pošt a telegrafů Jiří Stříbrný, ministr výživy lidu Bohuslav Vrbenský; **Katolická národní strana na Moravě** (od ledna 1919 **Československá strana lidová**) – ministr bez portfeje Mořic Hruban.

Sbor ministrů doplnili tři ministři bez stranické příslušnosti: ministr zahraničních věcí Edvard Beneš, ministr vojenství Milan Rastislav Štefánik (až do své smrti 4. května 1919) a ministr zdravotnictví a současně ministr pro správu Slovenska Vavro Šrobár.

16. listopadu 1918

V Opavě se sešlo zemské shromáždění a prohlásilo se za prozatímní parlament provincie Sudetenland, která v té době deklarovala svou příslušnost k Německému Rakousku. Současně přijalo ústavu provincie a zvolilo její vládu v čele s poslancem Říšské rady Robertem Freisslerem.

EVROPSKÁ UNIE
Evropské strukturální a investiční fondy
Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání

18. listopadu 1918

V americkém Pittsburghu se Národní rada uherských Rusínů vyslovila pro **připojení Podkarpatské Rusi k Československé republice**.

22. listopadu 1918

Vláda ustanovila komisi pro dovoz a vývoz. Od začátku listopadu (???) byl v zemi budován **systém vázaného hospodářství**.

22. listopadu 1918

Rakouské Národní shromáždění schválilo zákon, který prohlašoval čtyři německé provincie v Čechách a na Moravě spolu s Brnem, Olomoucí a Jihlavou za součást rakouského státu. Odděleno mělo být celkem přibližně 26 tis. km² s více než 3 mil. obyvatel [Opočenský, J.: *Zrození našeho státu*. Praha 1928, str. 167 – 168.]

23. listopadu 1918

V Budapešti o odchodu maďarského vojska z území Slovenska vyjednával Milan Hodža. Následně 6. prosince podepsal (bez pověření pražské vlády) s maďarským ministrem pro národnosti Oszkárem Jászim²⁴ **smlouvu o zatímní demarkační čáře mezi Maďarskem a Slovenskem** (byla zhruba/víceméně stejná, jako pozdější slovensko-maďarská hranice).

28. listopadu 1918

Ve Sbírce zákonů a nařízení bylo publikováno a ihned vstoupilo v platnost Nařízení úřadu pro zásobování lidu č. 41/1918 Sb. z. a n. ze dne 22. listopadu 1918 o obchodu rybami sladkovodními²⁵.

- Byl zakázán vývoz sladkovodních ryb z území republiky a současně byly stanoveny max. ceny při jejich prodeji (Za 100 kg kaprů nebo línů mohl kupující na hrázi zaplatit max. 300 korun, pokud nakupoval kapry a líny celkem nad 50 kg už ze sádek mohl zaplatit max. 330 korun, v případě nákupu do 50 kg platil nejvýše 3,60 K za kilo. Za 100 kg štik na hrázi mohl kupující zaplatit max. 330 korun, ze sádek při nákupu nad 50 kg nejvýše 360 korun, při váze nižší max. 3,90 K za kilo. Pokud obchodníci prodávali sladkovodní ryby „v místě spotřebním“, směli si k cenám na hrázi připočítat max. 2 koruny za kilogram.).

²⁴ <http://ff.ujep.cz/files/Katedra%20historie/Aktuality/Nacionalizace2.pdf>

²⁵ ČSR. Nařízení úřadu pro zásobování lidu č. 41/1918 Sb. z. a n. ze dne 22. listopadu 1918 o obchodu rybami sladkovodními. In: *Sbírka zákonů a nařízení státu československého*. 1918, částka 7, str. 33. Dostupné také z: <http://ftp.aspi.cz/opispdf/1918/007-1918.pdf>.

Ve Sbírce zákonů a nařízení bylo publikováno a ihned „nabylo účinnosti“ Nařízení úřadu pro zásobování lidu č. 42/1918 Sb. z. a n. ze dne 22. listopadu 1918 o všeobecné úpravě spotřeby obilí a mlýnských výrobků²⁶.

- Byla stanovena maximální spotřeba obilí „pro podnikatele zemědělských podniků k vlastní výživě a k výživě příslušníků jeho domácnosti (hospodářství) ... počítajíc v to i dělníky a osoby k výměnku oprávněné i zřízence“ na 16 kg obilí měsíčně. Pro ostatní obyvatele to bylo 1400 g mouky týdně, příp. 2100 g pro osoby těžce pracující a vojsko. Od 15. prosince 1918 měla tato množství stoupnout na 2100 g, resp. 3150 g mouky týdně.

Ve Sbírce zákonů a nařízení vyšlo a tímto dnem vstoupilo v platnost Nařízení ministra průmyslu, obchodu a živností č. 43/1918 Sb. z. a n. ze dne 22. listopadu 1918 o zřízení Československé vývozní a dovozní komise²⁷.

- Zřízená komise se skládala ze správní komise, jejímiž členy byly zástupci šesti ekonomických ministerstev a dále odbornického sboru, do kterého jmenovaly své zástupce hospodářské komory, ústředny, rady, svazy a jednoty. Komise měla povolovat vývoz, dovoz a průvoz „surovin, polotovarů a tovarů“ z, do a přes území republiky. Dále měla vykonávat přípravné práce pro autonomní celní tarif a vést kompenzační a smluvní jednání.

Ve Sbírce zákonů a nařízení vyšlo Nařízení ministra průmyslu, obchodu a živností č. 44/1918 Sb. z. a n. ze dne 22. listopadu 1918 o hospodaření vlnou, bavlnou, lnem, konopím, jutou a jinými rostlinnými vlákny, přízemi a tovary z nich vyrobenými²⁸.

- Hospodařením s vyjmenovanými komoditami byla pověřena „na dobu příhodnou“ *Československá komise textilní v Praze*. I ona se skládala ze správní komise a odbornické komise textilní čítající čtyři odborné skupiny (pro obor vlnářský, obor bavlnářský, obor lnářský a obor konopí, juty a jiných rostlinných textilií). Členy správní komise, která měla vykonávat dozor nad veškerou činností odborných skupin, stejně jako jejího předsedu jmenoval ministr obchodu. Členy odbornických skupin navrhovali zástupci výrobců surovin, polotovarů a tovarů a příslušných obchodníků a dělníků. Na základě těchto návrhů i je jmenoval ministr obchodu. Odborné skupiny měly „hospodařiti s příslušnými textilními

²⁶ ČSR. Nařízení úřadu pro zásobování lidu č. 42/1918 Sb. z. a n. ze dne 22. listopadu 1918 o všeobecné úpravě spotřeby obilí a mlýnských výrobků. In: *Sbírka zákonů a nařízení státu československého*. 1918, částka 7, str. 33 – 34. Dostupné také z: <http://ftp.aspi.cz/opispdf/1918/007-1918.pdf>.

²⁷ ČSR. Nařízení ministra průmyslu, obchodu a živností č. 43/1918 Sb. z. a n. ze dne 22. listopadu 1918 o zřízení Československé vývozní a dovozní komise. In: *Sbírka zákonů a nařízení státu československého*. 1918, částka 7, str. 34 – 35. Dostupné také z: <http://ftp.aspi.cz/opispdf/1918/007-1918.pdf>.

²⁸ ČSR. Nařízení ministra průmyslu, obchodu a živností č. 44/1918 Sb. z. a n. ze dne 22. listopadu 1918 o hospodaření vlnou, bavlnou, lnem, konopím, jutou a jinými rostlinnými vlákny, přízemi a tovary z nich vyrobenými. In: *Sbírka zákonů a nařízení státu československého*. 1918, částka 7, str. 35 – 36. Dostupné také z: <http://ftp.aspi.cz/opispdf/1918/007-1918.pdf>.

surovinami, polotovary a tovary“ a „činiti potřebná opatření pro výrobu i obchod tak, aby přechod k volnému hospodaření byl nejúčelněji proveden“ a „vztah ku posavadním ústřednám ve Vídni zlikvidován.“ Ustavením Československé komise textilní v Praze byla pověřena komise pro přechodné hospodářství v Praze [viz Nařízení č. 59/1918 Sb. z. a n.].

Ve Sbírce zákonů a nařízení bylo vydáno Nařízení ministra průmyslu, obchodu a živností č. 45/1918 Sb. z. a n. ze dne 22. listopadu 1918 o hospodaření s kovy²⁹.

- Měď, cín, mosaz, zinek, nikl, hliník, olovo, antimon a směsi těchto kovů měly být zabaveny jako dosud. Hospodařit s těmito kovy měla *Ústředna kovů v Praze*. V ní měli zasednout zástupci kovových hutí a kovy zpracujících továren, jmenovaní ústředním svazem českých průmyslníků, dále zástupci odborově organizovaného dělnictva, zástupci ústředního svazu úřednictva strojíren, sléváren a továren zpracujících kovy a zástupci obchodníků s kovy. K výkupu výše uvedených kovů měla Ústředna kovů využít obchodního zařízení bývalé ústředny kovů akciové společnosti ve Vídni. Vojenská správa republiky měla začátkem každého měsíce hlásit Ústředně kovů svoji spotřebu, až případný zbytek po jejím pokrytí měl sloužit ke krytí ostatních potřeb. Dozor nad hospodařením ústředny měla vykonávat správní komise, jejíž čtyři členy měl jmenovat ministr obchodu. I provedením tohoto nařízení byla pověřena komise pro přechodné hospodářství v Praze [viz Nařízení č. 59/1918 Sb. z. a n.].

Ve Sbírce zákonů a nařízení bylo zveřejněno Nařízení ministra průmyslu, obchodu a živností č. 46/1918 Sb. ze dne 22. listopadu 1918 o zhospořádání železa³⁰.

- „Pod uzávěru“ byly dány zásoby slévárenského železa, železářských polotovarů a tovarů, stejně jako zásoby všech druhů oceli v hutích a válcovnách. Pod uzávěru byly převedeny také železné odpadky a zlomková litina, „ať se [nacházela] kdekoli“. Jejich seznamy byly hutě a válcovny povinovány jednak vypracovat a následně je zaslat *Komisi pro železo*. V ní měli zasednout zástupci hutí a železo zpracujících továren jmenovaní Ústředním svazem českých průmyslníků, zástupci dělnictva jmenovaní oborovými odborovými komisemi, zástupce úřednictva vyslaný Ústředním svazem úřednictva strojíren, sléváren a továren zpracujících kovy, zástupce zemědělství jmenovaný Zemědělskou radou v Praze, zástupci obchodu se železem a konečně dva maloživnostníci z oboru vybraní Obchodními a živnostenskými komorami v Praze a v Brně. Komise měla stanovit pro jednotlivé závody přiděly zmíněných materiálů na základě zaslaných

²⁹ ČSR. Nařízení ministra průmyslu, obchodu a živností č. 45/1918 Sb. z. a n. ze dne 22. listopadu 1918 o hospodaření s kovy In: *Sbírka zákonů a nařízení státu československého*. 1918, částka 7, str. 36. Dostupné také z: <http://ftp.aspi.cz/opispdf/1918/007-1918.pdf>.

³⁰ ČSR. Nařízení ministra průmyslu, obchodu a živností č. 46/1918 Sb. ze dne 22. listopadu 1918 o zhospořádání železa. In: *Sbírka zákonů a nařízení státu československého*. 1918, částka 7, str. 36 - 37. Dostupné také z: <http://ftp.aspi.cz/opispdf/1918/007-1918.pdf>.

objednávek. Zbytek materiálu měl být nabídnut ve volném prodeji. Nad činností komise měl vykonávat dozor čtyřčlenná správní komise, jejíž členy jmenoval ministr průmyslu, obchodu a živností.

- Ustanovením i této komise byla pověřena „komise pro přechodné hospodářství v Praze“. [viz Nařízení č. 59/1918 Sb. z. a n.]

Ve Sbírce zákonů a nařízení bylo vyhlášeno a tedy vstoupilo v platnost Nařízení ministra zemědělství a ministra průmyslu, obchodu a živností č. 48/1918 Sb. z. a n. ze dne 23. listopadu 1918, kterým se pozměňují ustanovení o hospodaření strojenými hnojivy³¹. [**Strojená hnojiva**, syntetická hnojiva – vyráběné chemické látky používané pro výživu rostlin, jako zdroj důležitých biogenních prvků – dusíku (dusíkatá hnojiva), fosforu (fosforečná hnojiva), draslíku (draselná hnojiva), popřípadě dalších (vápníku, různých stopových prvků). Dodávají se samotná (jednoduchá) nebo jako složená (směsná nebo kombinovaná), v práškové, granulované nebo kapalné formě (vodné roztoky). Z: http://www.cojeco.cz/index.php?s_term=&s_lang=2&detail=1&id_desc=77349].

- Toto vládní nařízení měnilo nařízení bývalého ministerstva orby ze dne 26. dubna 1918 (z. ř. č. 153 o rozdělení strojených hnojiv), zřídilo *Komisi pro strojená hnojiva* a převedlo na ni působnost dosavadních institucí. Komise měla mít sídlo v Praze a byla složena vedle zástupce vlády jmenovaného ministrem zemědělství ve shodě s ministrem průmyslu, obchodu a živností ze zástupců výrobců strojených hnojiv, zástupců velkoobchodu strojenými hnojivy a zástupců zemědělství včetně zástupců malých zemědělců. Polovinu členů komise jmenoval ministr zemědělství, druhou polovinu ministr průmyslu, obchodu a živností.
- Komise měla mít přehled o výrobě strojených hnojiv v jednotlivých závodech, o zásobách u výrobců i obchodníků a o výši výroby v příštím produkčním období. Dále měla „provádět veškerá opatření“ s cílem zaopatřit závody potřebnými surovinami, polotovary a provozními prostředky, stanovit zásady rozdělování strojených hnojiv jednotlivým hospodářským organizacím, spolupůsobit při úpravě cen a konečně spolupůsobit při všech vládních opatřeních týkajících se „zlepšení dovozu a vývozu strojených hnojiv, jakož i politiky celní v daném oboru.“
- Výrobci strojených hnojiva obchodníci s nimi byli povinni „řádně a rychle provést všechna opatření komise“, „předložit [jí] vyžádané zprávy a výkazy“ a zmocněncům komise „povolit přístup do všech místností výrobních či obchodních“.

Ve Sbírce zákonů a nařízení byl publikován Zákon č. 49 ze dne 19. listopadu 1918 o zavedení obchodních platidel³².

³¹ ČSR. Nařízení ministra zemědělství a ministra průmyslu, obchodu a živností č. 48/1918 Sb. z. a n. ze dne 23. listopadu 1918, kterým se pozměňují ustanovení o hospodaření strojenými hnojivy In: *Sbírka zákonů a nařízení státu československého*. 1918, částka 7, str. 37 - 38. Dostupné také z: <http://ftp.aspi.cz/opispdf/1918/007-1918.pdf>.

³² ČSR. Zákon č. 49 ze dne 19. listopadu 1918 o zavedení obchodních platidel In: *Sbírka zákonů a nařízení státu československého*. 1918, částka 7, str. 38 - 39. Dostupné také z: <http://ftp.aspi.cz/opispdf/1918/007-1918.pdf>.

- K výdeji poukázek na vlastní bankovní pokladnu byla zmocněna Zemská banka království Českého v Praze. Tyto poukázky měly „zníti na zaokrouhlenou částku“, měly být bezúročné a směnitelné v bankovkách Rakousko – uherské banky na předložení u Zemské banky království Českého, resp. u jiných bank, které by k tomu Zemská banka „filiálně určila“. Zmíněné poukázky měla banka „vydávati v soukromém obchodě“ na krátkodobé zápůjčky „nejvýše 90denní“ buď eskontem, nebo na lombard. Vyloučeny měly být jakékoli „zápůjčky státu“. Ke směňování poukázek měla Zemská banka „chovati hotovost Rakousko – uherské banky“, pro start vložených Československým státem ve výši 25 mil. korun, přičemž souhrnný výdej všech poukázek nesměl překročit čtyřnásobek této sumy. Zisk plynoucí z výdeje poukázek se měl rozdělit mezi Zemskou banku a Československý stát ve stanovených poměrech.
- Provedením tohoto zákona byl pověřen úřad pro správu finanční v dohodě s úřadem pro správu průmyslu, obchodu a živností a s úřadem pro správu zemědělství.

Ve Sbírce zákonů a nařízení bylo publikováno Nařízení ministra průmyslu, živností a obchodu č.

50/1918 Sb z. a n. ze dne 28. listopadu 1918 o zřízení československé komise pro státní dodávky³³.

- Československá komise pro veřejné státní dodávky v Praze byla zřízena pro „přechodní dobu do mírového hospodářství“ k „vyřizování všech státních dodávek se týkajících záležitostí“.
- Komise se měla skládat z komise správní, jmenované ministrem průmyslu, obchodu a živností a z komise odborné. V té měli zasednout zástupci ministerstva národní obrany, ministerstva financí, ministerstva obchodu, ministerstva zásobování, ministerstva zemědělství, ministerstva veřejných prací a ministerstva železnic. Dále zástupci „poradního sboru pro přechodní hospodářství v oboru průmyslu, obchodu a živností“ [!!!], Ústředního svazu českých průmyslníků, Zemské jednoty řemeslných a živnostenských společenstev, Československého odborového sdružení a České obce dělnické.
- Každý, kdo měl veřejnou státní objednávku, byl povinen oznámit ji komisi (do 20. prosince t. r.) a „udati přesně, jaké množství výrobků jest úplně vyrobeno, jaké množství je v práci a jaké suroviny a jaké množství jsou dosud nezpracovány.“
- Komise měla určit způsob, „jak budou dodávky dohotoveny, odvedeny, po případě zastaveny“ a dále „podávati vládě a jejím úřadům dobré zdání při zadávání nových veřejných státních dodávek.“

29. listopadu 1918

Začal československý **nástup proti sudetoněmeckým provinciím**. První byl obsazený Most (už **27. listopadu**). Následovaly **8. prosince** Mariánské Lázně, **9. prosince** Teplice, **12. prosince** Ústí n. L., **14.**

³³ ČSR. Nařízení ministra průmyslu, živností a obchodu č. 50/1918 Sb z. a n. ze dne 28. listopadu 1918 o zřízení československé komise pro státní dodávky. In: *Sbírka zákonů a nařízení státu československého*. 1918, částka 7, str. 39 - 40. Dostupné také z: <http://ftp.aspi.cz/opispdf/1918/007-1918.pdf>.

prosinec Liberec, **16. prosince** Znojmo a **18. prosince** Opava. Separatistická akce sudetských Němců byla do konce roku potlačena.

PROSINEC 1918

1. prosince 1918

Rozsáhlé protiněmecké a protižidovské demonstrace proběhly v Praze.

3. prosince 1918

Přednosta vojenské mise Dohody v Budapešti, francouzský **podplukovník Ferdinand Vyx** vyzval maďarskou vládu, aby její vojsko opustilo území Slovenska. Současně jí sdělil, že československá armáda byla uznána za součást dohodového vojska, Slovensko je součástí Československé republiky a ta má právo území Slovenska vojensky obsadit.

4. prosince 1918

Vláda se rozhodla **ukončit činnost „československých“ NV**. NV menšin byla činnost i nadále povolena.

4. prosince 1918

Ve Sbírce zákonů a nařízení bylo publikováno Nařízení ministerstva veřejných prací č. 52/1918 Sb. z. a n. ze dne 29. listopadu 1918 o zřízení československého ústředního inspektorátu pro službu cejchovní.³⁴

- „K obstarávání běžných záležitostí cejchovní služby ve státě československém“ byl při ministerstvu veřejných prací zřízen „ústřední inspektorát pro službu cejchovní“.
- Jeho vedením byl ministrem veřejných prací pověřen „technický úředník“ a jemu přidělen „potřebný personál“ nezbytný k výkonu této služby.
- Inspektorát měl upravovat veškeré technické záležitosti cejchovní služby a „toho dbáti, aby cejchovnictví ve státě československém bylo prováděno dle stejných pravidel.“ Především měl „zhotovovati a ověřovati kopie měr prvotních, měr a vah normálních a normálů cejchovních“.

Ve Sbírce zákonů a nařízení vyšlo Nařízení ministra průmyslu, obchodu a živností č. 55/1918 Sb. z. a n. ze dne 29. listopadu 1918, jímž zrušují se obmezení platící pro průmysl cementářský.³⁵

- Rušilo nařízení bývalého rakouského c. k. ministerstva obchodu v dohodě se sčasnými ministry a v dorozumění s bývalým rakousko-uherským c. a k. ministrem války ze dne 22.

³⁴ ČSR. Nařízení ministerstva veřejných prací č. 52/1918 Sb. z. a n. ze dne 20. listopadu 1918 o zřízení československého ústředního inspektorátu pro službu cejchovní. In: *Sbírka zákonů a nařízení státu československého*. 1918, částka 8, str. 41. Dostupné také z: <http://ftp.aspi.cz/opispdf/1918/008-1918.pdf>.

³⁵ ČSR. Nařízení ministra průmyslu, obchodu a živností č. 55/1918 Sb. z. a n. ze dne 29. listopadu 1918, jímž zrušují se obmezení platící pro průmysl cementářský. In: *Sbírka zákonů a nařízení státu československého*. 1918, částka 8, str. 42. Dostupné také z: <http://ftp.aspi.cz/opispdf/1918/008-1918.pdf>.

prosince 1917 z. ř. č. 507 a 598 o zřízení Hospodářského svazu pro průmysl cementářský a o úpravě obchodu s cementem.

6. prosince 1918

Ve Sbírce zákonů a nařízení bylo publikováno Nařízení úřadu pro národní obranu v dohodě s úřady pro správu obchodu, průmyslu a živností a pro správu zemědělství ze dne 30. listopadu 1918 č. 56/1918 Sb. z. a n. o rozdělení demobilizovaných koní zájemníkům³⁶.

- Demobilizovaní vojenští koně měli být v Čechách umístěni do nemocnic pro koně, příp. do určených shromaždišť koní v Praze, Plzni, Písku, Stodě, Pardubicích, Brně, Olomouci, Přerově, Novém Jičíně, Hodoníně, Uherském Hradišti a v Hradci u Opavy, event. „dle potřeby“ do „jednotlivých míst pro zpeněžení koní“. Koně určené pro Slovensko měli být zatím umístěni v Hodoníně a Uherském Hradišti, příp. „dle potřeby“ v „moravských místech pro zpeněžení koní při hranici moravsko-slovenské“ a mimo to byli „na účet jeho podílu“ přikázáni „koně vojenských oddílů tam postavených“ a tedy tam demobilizovaní. Podíl jednotlivých zemí republiky byl stanoven: Čechy 45 %, Morava 20 %, Slezsko 5 %. Slovensko 30 %.
- Tyto koně měla vojenská správa „roztřídití“ na: a) koně pro vojenskou správu nepostradatelné – ty měla zatím podržet vojenská správa; b) koně dočasně postradatelné – ty měli být vydáni na revers „zájemníkům zemědělským i živnostensko-průmyslovým jako koně dovolenecké a konečně c) koně vůbec postradatelné a koně k válečné službě neschopné, kteří měli být „k úspoře nákladů vyživovacích“ předáni co nejdříve „zájemníkům“.
- Jako „hlavní orgán rozdělovací“ pro celé území státu byla vytvořena *ústřední komise pro rozdělování demobilizovaných koní při komisi pro demobilizaci věcnou v Praze*. Jejímí členy měli být referent pro záležitosti vojenských koní při vrchním vojenském velitelství, přednosta veterinárního odboru téhož velitelství, zástupce zemědělský a zástupce živnostensko-průmyslový z každé země a po jednom zástupci za každou společnost, jejímž prostřednictvím měli být koně předáváni zájemcům.
- Pokud nebylo v jednotlivých zemích dosaženo v rámci jednání mezi zástupci skupin zemědělské a živnostensko-průmyslové jiných parametrů, měl platit rozdělovací klíč: 75 % pro skupinu zemědělskou a 25 % pro skupinu živnostensko-průmyslovou.

³⁶ ČSR. Nařízení úřadu pro národní obranu v dohodě s úřady pro správu obchodu, průmyslu a živností a pro správu zemědělství ze dne 30. listopadu 1918 č. 56/1918 Sb. z. a n. o rozdělení demobilizovaných koní zájemníkům. In: *Sbírka zákonů a nařízení státu československého*. 1918, částka 9, str. 43 - 46. Dostupné také z: <http://ftp.aspi.cz/opispdf/1918/009-1918.pdf>.

- Odhady koní měly stanovovat „místní komise“, jejichž členové měly být „osoby s přiměřenými znalostmi bydlící v místě prodejním neb v nejbližším okolí jeho“. Jako podklad odhadu byla stanovena „pro chovné klisny nejvyšší cena 1000 K, pro koně ostatní 800 K“.
- Zvláštní podmínky byly v reversu stanoveny pro koně chovné.

Ve Sbírce zákonů a nařízení bylo vyhlášeno Nařízení ministra pro zásobování lidu československé republiky č. 57/1918 Sb. z. a n. o zřízení československé komise k hospodaření suchými kořeny čekankovými.³⁷

- „Pro hospodaření sušenými kořeny čekankovými“ byla zřízena Československá komise pro hospodaření sušenými kořeny čekankovými se sídlem v Praze“.
- Komisi tvořily čtyřčlenná správní komise „ze zástupců politických stran“ a komise odborná složená po pěti členech ze zástupců sušáren čekanky, zástupců průmyslu kávových náhražek a zástupců spotřebitelů a dále po jednom zástupci za zemědělskou radu v Praze (ministerstvo zemědělství?) a za obchodní a živnostenskou komoru v Praze. Členy obou komisí jmenovala vláda, resp zemědělská rada a obchodní a živnostenská komora.
- Nárok na přiděl sušených kořenů čekankových měly a) podniky, které čekankové kořeny zpracovávaly na kávové náhražky již před 30. červnem 1915 a dále b) podniky, kterým byl přiděl čekankových kořenů přiznán do 28. října 1918.
- Vývoz sušených čekankových kořenů „ze státního území ... po železnici, vodě, poštou a jinými prostředky dopravními“ měla napříště povolovat toliko československá komise pro vývoz a dovoz v Praze.

7. prosince 1918

Vláda začala řešit situaci na Slovensku. Vavro Šrobár byl pověřen řízením **ministerstva s plnou mocí pro Slovensko**, které nahradilo prozatímní vládu pro Slovensko.

7. prosince 1918

ČSR podepsala **provizorní obchodní smlouvu s Německem**.

9. prosince 1918

³⁷ ČSR. Nařízení ministra pro zásobování lidu československé republiky č. 57/1918 Sb. z. a n. o zřízení československé komise k hospodaření suchými kořeny čekankovými. In: *Sbírka zákonů a nařízení státu československého*. 1918, částka 9, str. 46 – 47. Dostupné také z: <http://ftp.aspi.cz/opispdf/1918/009-1918.pdf>.

Ve Sbírce zákonů a nařízení bylo vydáno a téhož dne vstoupilo v platnost Nařízení min. národní obrany č. 58/1918 Sb. z. a n. ze dne 4. prosince 1918 o dodávkách vojenským účelům.³⁸

- Všem „továrnám i živnostníkům i jiným podnikatelům“, kteří byli bývalým rakouským a rakousko-uherským státem „pověřeni dodávkami neb opravami pro vojenské účely“ bylo nařízeno, aby do 10 dnů oznámili ministerstvu národní obrany: Co u nich bylo v roce 1918 objednáno? Kdy se tak stalo? Jaký materiál k provedení objednávky jim byl dodán a v jakém množství? Co až dosud dodali a kam, příp. kam měli dodat? Na čem nyní pracují? Mají-li ještě nezpracovaný materiál? Jaké zboží mohou dodat do konce ledna 1919?
- Ten, kdo by požadované neoznámil, mohl být pokutován až do výše 50 tis. K, v případě nedobytnosti vězením až do 6 měsíců.

10. prosince 1918

Národní shromáždění přijalo „**zákon o mimořádných přechodných opatřeních na Slovensku**“.

Revoluční Národní shromáždění **zrušilo šlechtické tituly, řády a výsady** z nich plynoucí (Zákon č. 61/1918 Sb. z. a n. ze dne 10. prosince 1918, jímž zrušují se šlechtictví, řády a tituly). Následná novelizace daného zákona ze dne 10. dubna 1920 (Zákon č. 243/1920 Sb. z. a n. ze dne 10. dubna 1920, kterým se mění zákon o zrušení šlechtictví, řádů a titulů) stanovila tresty za užívání titulů (vězení od 24 hodin do 14 dnů, nebo pokutou od 30 do 15 tisíc Kč), které byly v říjnu 1936 zvýšeny na až 2 měsíce vězení nebo 20 tisíc Kč pokuty (Zákon č. 268/1936 Sb. z. a n. ze dne 21. října 1936 o řádech a titulech). (Za Protektorátu bylo užívání šlechtických titulů povoleno, po konci války opět zakázáno, resp. byla obnovena platnost předválečných zákonů.)

11. prosince 1918

S přispěním maďarských úřadů byla v Košicích vyhlášena separatistická **Slovenská ľudová republika**, která usilovala o odtržení východního Slovenska. V jejím čele stanul východoslovenský novinář, politik, župní archivář v Prešově a placený agent Maďarského království Viktor Dvorčák. Existovala až do 30. prosince, kdy české vojenské jednotky vstoupily do Nitry a Košic.

11. prosince 1918

Ve Sbírce zákonů a nařízení bylo vydáno Nařízení ministra obchodu, průmyslu a živností č. 59/1918 Sb. z. a n. ze dne 2. prosince 1918 o zřízení a stanovách československého poradního sboru a komise pro přechodní hospodářství v oboru průmyslu, obchodu a živností.³⁹

³⁸ ČSR. Nařízení min. národní obrany č. 58/1918 Sb. z. a n. ze dne 4. prosince 1918 o dodávkách vojenským účelům. In: *Sbírka zákonů a nařízení státu československého*. 1918, částka 10, str. 48. Dostupné také z: <http://ftp.aspi.cz/opispdf/1918/010-1918.pdf>.

³⁹ ČSR. Nařízení ministra obchodu, průmyslu a živností č. 59/1918 Sb. z. a n. ze dne 2. prosince 1918 o zřízení a stanovách československého poradního sboru a komise pro přechodní hospodářství v oboru průmyslu,

- Poradní sbor pro přechodní hospodářství a Komise pro přechodní hospodářství byly zřízeny „pro přípravu agend obchodně politických a otázek přechodního hospodářství v oboru průmyslu, obchodu a živností.“
- Působnost sboru i komise spočívala v „práci přípravné a podávání návrhů v oboru přechodního hospodářství“, v což spadala „příprava osnov dotyčných zákonů a nařízení pro vládu, příprava organizace přechodního hospodářství v oboru průmyslu, obchodu a živností, vyjímajíc otázky vyživovací“, dále „porady o příčině udržení závodů v chodu, dispozice zabavenými průmyslovými předměty, které nebyly „ani potravinami, ani poživatinami“ a nesloužily k „lidovému ošacení“ a konečně „vystavování dopravních osvědčení pro průmyslové tovary, polotovary a suroviny v tuzemské dopravě“.
- Sbor a komise podléhaly ministru průmyslu, obchodu a živností.
- Vláda jmenovala šestičlenný správní výbor složený ze zástupců ministerstva průmyslu, obchodu a živností, ministerstva zemědělství, ministerstva pro zásobování, ministerstva financí, ministerstva železnic a ministerstva veřejných prací. Plénu výboru předsedal zástupce ministerstva průmyslu, obchodu a živností. Tento správní výbor vykonával dozor nad sborem a komisí, vymezoval jejich kompetence a jeho členové se mohli zúčastňovat schůzí sboru a komise. Stejně tak měli právo veta.
- Poradní sbor byl složen ze zástupců: „politické zemské správy v Praze, obchodních a živnostenských komor, Ústředny živnostenské, obchodní a průmyslové v Hradci Králové, Hospodářského odboru vojenského velitelství v Praze, Ústředního svazu českých průmyslníků v Praze a v Brně a jeho odborných skupin, ze zástupců zemských jednot, obchodních grémií a jejich odborů, Obchodnické jednoty v Brně i s odbory, Zemských jednot živnostenských a řemeslnických společenstev, Československé živnostenské rady v Praze a jejích pododborů, Ústředního pracovního výboru sdružených obchodnických korporací v Praze V., Společného pracovního sboru ústředních organizací živnostenských na Moravě i s odbory, Ústředního spolku živnostníků v Opavě, Svazu českých obchodních družstev v Plzni, Ústředního svazu družstev živnostenských pro Moravu a Slezsko v Brně, Zemského svazu českých živnostenských záložen a družstev v Praze, Ústřední jednoty českých hospodářských společenstev v Čechách, Ústředního svazu hospodářských společenstev na Moravě, svazu konsumních družstev v Praze, Pražského živnostenského inspektorátu, Zemědělské rady v Praze a v Brně, Ředitelství československých drah v Praze, Československého odborového sdružení v Praze, České obce dělnické v Praze, Českého živnostenského družstevního svazu pro výrobu, nákup a prodej v Praze.“ Každé z těchto korporací příslušel jeden hlas, Dělnické obci v Praze a Československému odborovému sdružení v Praze po dvou hlasech. Poradní sbor se se souhlasem správního výboru dále mohl rozšířit kooptací, stejně tak správní výbor mohl „přiznati právo vysílati zástupce dalším odborovým

obchodu a živností. In: *Sbírka zákonů a nařízení státu československého*. 1918, částka 11, str. 49 - 50. Dostupné také z: <http://ftp.aspi.cz/opispdf/1918/011-1918.pdf> .

korporacím.“ Stejně tak se souhlasem správního výboru bylo možné při poradním sboru zřídit odbory, v liteře zmíněného nařízení ministra průmyslu, obchodu a živností byl explicitně uveden „odbor finanční z odborníků a delegátů finančních ústavů.“

- Delegáti poradního sboru si volili předsedu, který spolu s jedním zástupcem průmyslu a jedním zástupcem živností, jedním zástupcem obchodu, jedním zástupcem zemědělství a s jedním zástupcem dělnictva (spotřebitelů) „zvolenými ze středu poradního sboru“ tvořili stálou Komisi pro přechodní hospodářství. Ta vyřizovala běžné záležitosti a připravovala návrhy v rámci zmocnění poradního sboru.

Ve Sbírce zákonů a nařízení bylo vydáno Nařízení úřadu pro zásobování lidu č. 60/1918 Sb. z. a n. ze dne 7. prosince 1918 týkající se organizace potravních skladišť civilních státních zřízenců.⁴⁰

- Nařízení rušilo nařízení c. k. úřadu pro výživu lidu ze dne 14. dubna 1918, z. ř. čís. 142, pokud se týkalo dne 28. července 1918, z. ř. čís. 284.

12. prosince 1918

Vavro Šrobár v čele ministerstva s plnou mocí pro Slovensko (nahradilo prozatímní vládu pro Slovensko) a tedy 14 referentů (Slováků) začal úřadovat v Žilině. Do Bratislavy přesídlil až 4. února 1919.

15. prosince 1918

Čeští vojáci obsadili Poprad.

15. prosince 1918

Ve sbírce zákonů a nařízení bylo vydáno Nařízení ministra pro správu průmyslu, obchodu a živností ze dne 29. listopadu 1918 č. 62/1918 Sb. z. a n., jímž zrušují se obmezení platící pro průmysl cementářský⁴¹.

- Cementářství a obchod s cementem byly od roku 1917 řízeny prostřednictvím hospodářským svazem pro průmysl cementářský (zřízen Nařízením rakouského c. k. ministerstva obchodu v dohodě se súčasnými ministry a v dorozumění s rakousko-uherským c. a k. ministrem války ze dne 22. prosince 1917, č. 507 a 508, o zřízení hospodářského svazu pro průmysl cementářský a úpravě obchodu s cementem.).
- Tímto nařízením čs. ministra byla omezení vyplývající z výše uvedeného rakouského min. obchodu zrušena.

⁴⁰ ČSR. Nařízení úřadu pro zásobování lidu č. 60/1918 Sb. z. a n. ze dne 7. prosince 1918 týkající se organizace potravních skladišť civilních státních zřízenců. In: *Sbírka zákonů a nařízení státu československého*. 1918, částka 11, str. 50. Dostupné také z: <http://ftp.aspi.cz/opispdf/1918/011-1918.pdf>.

⁴¹ ČSR. Nařízení ministra pro správu průmyslu, obchodu a živností ze dne 29. listopadu 1918 č. 62/1918 Sb. z. a n., jímž zrušují se obmezení platící pro průmysl cementářský. In: *Sbírka zákonů a nařízení státu československého*. 1918, částka 12, str. 51. Dostupné z: <http://ftp.aspi.cz/opispdf/1918/012-1918.pdf>.

Dále byl vydán zákon Zákon č. 63/1918 Sb. z. a n. ze dne 10. prosince 1918 o podpoře nezaměstnaných.⁴²

- Podpora v nezaměstnanosti byla přiznána občanům československého státu „odkázaným svojí výživou na mzdu nebo služební požitky“ a současně „podléhajícím zákonu o pojištění dělníků v nemoci (zákon ze dne 30. března 1888, z. ř. čís. 33) nebo zákonu o bratrských pokladnách (zákon ze dne 28. července 1889, z. ř. čís. 127)“. Stejně tak podporu mohli nárokovat „osoby vojenské, propuštěné ze služby vojenské“, nebo demobilizovaní osoby „podléhající zákonu o válečných úkonech (zákon ze dne 26. prosince 1912, z. ř. čís. 236)“.
- Z podpory byly naopak vyloučeny osoby, které požívali nemocenské na základě výše uvedených zákonů stejně jako osoby, které měly „výživu zabezpečenou po dobu platnosti tohoto zákona z vlastních prostředků“.
- Na podporu měli nárok také „příslušníci jiných států, zdržující se v území státu československého“, pokud „obdobné výhody“ domluvil československý ministr sociální péče pro „československé příslušníky zdržující s v jejich územích.“
- Výše podpory se rovnala nemocenskému podle zákona ze dne 20. listopadu 1917, z. ř. čís. 457. Osoby demobilizované obdržely denně 4 K.
- Vedle „osobní podpory v nezaměstnaní“ měla podporovaná osoba obdržet „příplatek jedné koruny denně“ pro „osoby žijící s ní v jedné domácnosti a výživou na ní odkázané“, tedy pro „manželku neb družku“, pro „děti vlastní i nevlastní do dokonání osmnáctého roku“, pro „příbuzné práce neschopné“, ale pouze v případě, když tito žili „s podporovaným ve společné domácnosti před vyhlášením“ daného zákona.
- Nárok na podporu mohl být dále uplatňován pouze pokud se nezaměstnaný osobně hlásil a to „aspoň dvakrát týdně“ o práci buď u „příslušného všeobecného (okresního) ústavu pro sprostředkování práce“ příp. „u odborové zprostředkovatelně práce určené demobilizačním výborem“.
- Při podání přihlášky o podporu v nezaměstnanosti musel žadatel předložit dlouhou řadu dokladů, osobním počínaje a v případě demobilizovaných konče potvrzením, že se podrobili „ochranné prohlídce vojenského neb úředního civilního lékaře“.
- Současně § 6 daného zákona povinoval všechny zaměstnavatele „uprázdněná místa hlásiti místně příslušné obvodové neb odborové sprostředkovatelně práce“.
- Výplatu podpor měly „v zastoupení finanční správy konati obecní úřady“.

⁴² ČSR. Zákon č. 63/1918 Sb. z. a n. ze dne 10. prosince 1918 o podpoře nezaměstnaných. In: *Sbírka zákonů a nařízení státu československého*. 1918, částka 12, str. 51 – 53. Dostupné také z: <http://ftp.aspi.cz/opispdf/1918/012-1918.pdf>.

- Nárok na podporu podporovaný pozbyl „zanedbal-li bez odůvodněné omluvy povinné hlášení“ nebo „zdráhal-li se bez důvodu přijmouti příkazovanou práci, jeho fyzickým nebo psychickým schopnostem přiměřenou a placenou podle mzdového tarifu, nebo podle sazeb v místě obvyklých.“
- Podporovaný musel „přijmouti práci“ také byla-li mu „přikázána mimo místo jeho dosavadního pobytu“. Na určené místo potom měl být „dopraven po železnici“ a to „bezplatně“.
- Systém podpory v nezaměstnanosti měly zajišťovat orgány k tomu speciálně zřízené „zpravidla v místě okresního soudu“ – místní demobilizační (obvodové) výbory. Ty se skládaly „ze 6 členův a předsedy“, jmenovaných politickými úřady I. stolice a to vždy „z polovice ze zaměstnavatelův a z polovice ze zaměstnaných“, přičemž předseda nesměl být ani zaměstnavatel, ani potencionální žadatel o podporu. Šlo o čestné funkce. Tyto výbory rozhodovaly v obvodě své působnosti o vyhovění žádostem o podporu, přičemž „do vyměření podpory nebo do zamítavého rozhodnutí výboru“ nebylo stížnosti. Vrchní dozor nad demobilizačními výbory vykonávalo ministerstvo sociální péče
- Daný zákon měl být účinný do 15. února 1919, poté byla jeho platnost ale prodlužována.

16. prosince 1918

Čeští vojáci obsadili Spišskou Novou Ves.

16. prosince 1918

Ve Sbírce zákonů a nařízení byl vydán Zákon č. 64/1918 Sb. z. a n. ze dne 10. prosince 1918 o mimořádných přechodních ustanoveních na Slovensku.⁴³

- V § 2. bylo stanoveno, že „státní, samosprávní a církevní hodnostáři, úředníci a zaměstnanci bývalého království uherského prozatímně ponechají se ve svých úřadech s dosavadními požitky“, samozřejmě pouze za předpokladu „složí-li slib poslušnosti Československé republice“ a stejně tak „uzná-li zmocněnec vlády, že i jinak jsou se své úkoly.“
- V § 4. bylo stanoveno, že „každé zcizení i pronájmy mezi živými, jakož i zastavení a reálné smluvné a exekuční zatížení nemovitosti, bez souhlasu orgánu, který vláda Československé republiky k tomu určí, je neplatné.“ A dále: „Zápisy do pozemkových knih o výše uvedených právních jednáních, které pocházejí ze smluv datovaných před platností tohoto zákona, jsou nepřípustné.“
- V § 5. bylo stanoveno, že: „Správu všeho státního jmění a podniků, jakož i privátních železnic přejímají příslušná ministerstva Československé republiky.“

⁴³ ČSR. Zákon č. 64/1918 Sb. z. a n. ze dne 10. prosince 1918 o mimořádných přechodních ustanoveních na Slovensku. In: *Sbírka zákonů a nařízení státu československého*. 1918, částka 13, str. 55 – 56. Dostupné také z: <http://ftp.aspi.cz/opispdf/1918/013-1918.pdf> .

- V § 6. bylo stanoveno, že: „Všechny státní, stoliční, obecní a církevní daně, poplatky a veřejné dávky mají být placeny podle dosavadních zákonů, nařízení a výměrů.“ A dále: „Státní daně a poplatky mají být odváděny do státní pokladnice Československé republiky.“
- V § 10. bylo uvedeno, že: „Zmocněnec vlády má právo vývoz ze Slovenska mimo území Československé republiky zakázati nebo obmeziti, nebo učiniti závislý na podmínkách, jím určených.“
- V § 11. bylo předepsáno, že: „Všechna údělná práva výroby, výčepu a prodeje všech druhů lihových nápojů podléhají revisi a mohou být odvolána.“ A dále: „Výčep lihových nápojů mimo pivo a víno se prozatím zakazuje.“
- V § 12. bylo stanoveno, že: „Všechny ve veřejném i soukromém majetku se nacházející archívy, musea, umělecké sbírky, knihovny, jakož i starožitné a umělecké předměty z území Slovenska není dovoleno odciziti, ani vyvézti, ani ničiti.“

Tento zákon se vztahoval se na „celé ono území bývalého království Uherského, které vláda Československé republiky do své správy vezme.“ A vláda měla „právo dáti některému svému členu plnou moc, aby vydával nařízení a konal vše na udržení pořádku, na konsolidování poměrů a na zabezpečení řádného státního života.“ K platnosti tímto členem vlády vydaných nařízení měl „stačiti jeho podpis.“

Ve Sbírce zákonů a nařízení byl vydán Zákon č. 65 Sb. z. a n. ze dne 10. prosince 1918, jímž se pro ukládání všeobecné daně výdělkové pro období 1918-19 částečně mění ustanovení zákona ze dne 25. října 1896, z.ř. čís. 220.⁴⁴

- „Na základě usnesení Národního shromáždění se nařizuje:“
- „Pro ukládání všeobecné daně výdělkové pro období 1918/19“ pozbyla platnosti veškerá ustanovení zmíněného zákona, pokud se týkala „úhrnu daně, stanovení společnostních kontingentů a rozvrhu těchto kontingentů na jednotlivé poplatníky.“
- Stejně tak na budoucí období 1918/19 pozbyla platnosti ustanovení týkající se slev „na dani výdělkové z důvodů válečných.“
- Ve zmíněném období byli „do společností berních ... vřazení“ poplatníci, kteří dne 1. ledna 1918 provozovali „výdělkový podnik“, nebo vykonávali zaměstnání „k zisku směřující“.
- Poplatníkům byla „všeobecná daň výdělková“ na období 1918/19 uložena „posavadními komisemi pro daň z výdělku.“ Ty každému poplatníkovi přikázaly „z berních sazeb obsažených v přehledu B k paragrafu 32 zákona o daních osobních“ vyšší daně, která „podle jejich úsudku prostřední výnosnosti jeho živnosti nebo jeho zaměstnání“ byla „nejpřiměřenější“. V potaz přitom byla brána „prostřední

⁴⁴ ČSR. Zákon č. 65 Sb. z. a n. ze dne 10. prosince 1918, jímž se pro ukládání všeobecné daně výdělkové pro období 1918-19 částečně mění ustanovení zákona ze dne 25. října 1896, z.ř. čís. 220. In: *Sbírka zákonů a nařízení státu československého*. 1918, částka 13, str. 56 – 57. Dostupné také z: <http://ftp.aspi.cz/opispdf/1918/013-1918.pdf>.

EVROPSKÁ UNIE
Evropské strukturální a investiční fondy
Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

výnosnost živností a zaměstnání jiných poplatníků téže společnosti berní.“ Komise při tom měla „zjistiti podstatné známky, v jakém rozsahu a s jakým výsledkem každý poplatný podnik, nebo zaměstnání, se provozuje“ a vyslovit se „zdali prostřední výnosnost hledíc k rozsahu a výsledku provozování jest obyčejná, nebo větší neb menší, než obyčejná.“

- Sazba „daně výdělkové“ se ukládala na oba roky 1918 a 1919 najednou.
- Každý poplatník byl povinen podat u berního vyměřovacího úřadu při okresní politické správě, příp. berní správě, v jehož obvodě měla být daň předepsána „prohlášení o okolnostech pro vyměření daně rozhodných“ a to nejpozději do 31. prosince 1918.

EVROPSKÁ UNIE
Evropské strukturální a investiční fondy
Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání

Toto dílo podléhá licenci Creative Commons
Uveďte původ – Zachovejte licenci 4.0 Mezinárodní.

